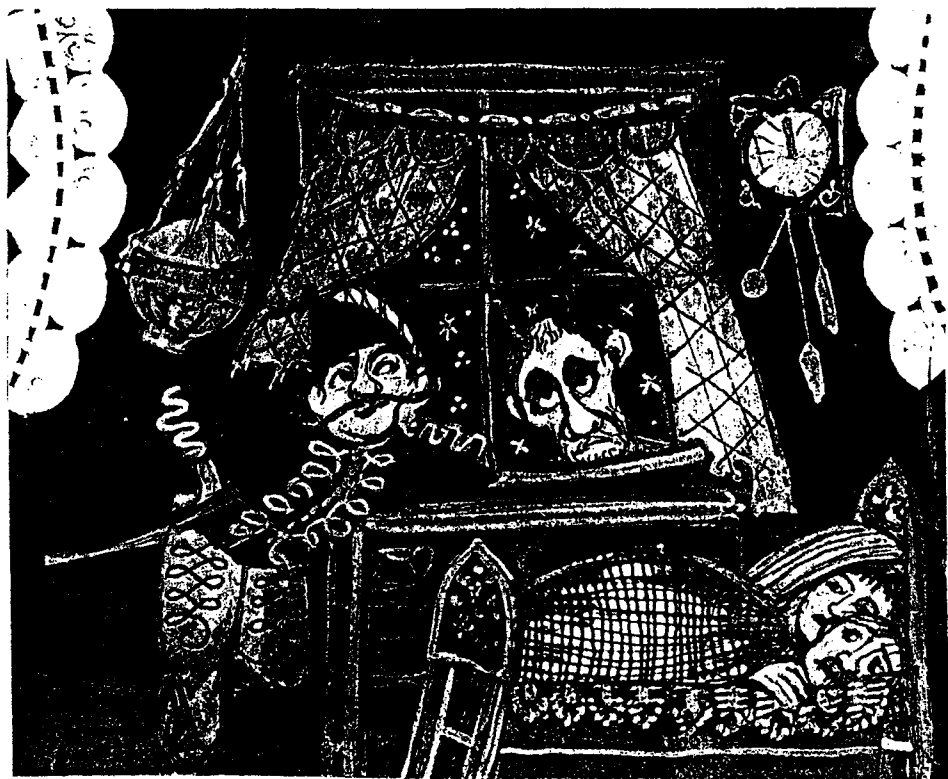

A Közgazdasági Politechnikum lapja

Poliográf

X. évfolyam 4. szám 2000. december 19.

SZÉP KARÁCSONYT ÉS EMLÉKEZETES
ÉVEZRED-BÚCSÚZTATÓT MINDENKINEK!

TESTKULTÚRA TANTÁRGYFELELŐSI MEGBESZÉLÉS

2000. NOVEMBER 28.

(EMLÉKEZTETŐ)

Jelen vannak:

Diákok:

Benedek István	Poly-P
Szilágyi Tibor	Poly-P
Gara Bernát	AnZsu
Varga Kitti	AnZsu
Dellaszéga Renáta	(m)Aster-X
Bohács László	(m)Aster-X
Plagányi Vilma	27-eS
Somogyi Ádám	27-eS
Kecskés Zsolt	NincsZsák
Verecs Bálint	BalhÉSOK(K)
Horváth Gábor	Intenzív o.
Papp János	DeHÁT
Ponori T. Anna	Munkásó.
Kacsokovics Zsolt	JUTA Jazz

Lakatos Róbert	LeG-o.
Vér Diána	SZMAR10
(később Zelencsuk Gréta)	
Daróczy Vilmos	MATRIX
Fülöp Attila	Garfield
Gácsi Edina	Garfield
Debreceni Judit	MOND
(A Monopoli és a Polisz osztály nem képviseltette magát.)	

Testkultúra munkacsoport:

Láng Andrea
Lóczy Edit
Molnár Lajos
Szabó László
Rikker Róbert

Molnár Lajos a Testkultúra munkacsoport nevében köszönti a jelenlévőket, majd ismerteti a Fórum menetét és felkéri Ponori T. Annát (Munkásosztály) levezető elnöknek.

Molnár Lajos megkérdezi a jelenlévőket, hogy melyek lennének azok a témák, amelyekre választ várnak az osztályok.

Ezután következett a témák felsorolása. Az osztályok részéről átlagosan két probléma hangzott el, a MATRIX, Garfield, DeHÁT, SZMAR10, Intenzív osztály nem nevezett meg témát. Végül Molnár Lajos felkéri a jelenlévőket, hogy az elhangzottak alapján pontozzanak, melyik témát tartják a három legfontosabbnak.

A pontozás alapján az alábbi témák, a következő sorrendben kerültek megbeszélésre, a témák megválaszolása, vitája után szavazás. (Minden osztály egy szavazattal bírt.)

1./ A házibajnokságokon túl magas a létszámhatár, ennek következtében sorra maradnak el a sportági házibajnokságok

A munkacsoport válasza: Szabó László felsorolja azokat a feltételeket, amelyeket a Testkultúra Munkacsoport kidolgozott és határt szabott ezen rendezvények lebonyolításához.

A csapatversenyek esetében „A” korcsoport (7-8. évfolyam) 3 csapat, „B” korcsoport (9-10. évfolyam) 4 csapat, „C” korcsoport (11-12-13. évfolyam + tanerő) 6 csapat, egyéni vagy páros versenyeknél 8 fő, illetve 8 pár. Úgy gondoljuk, nem tettük olyan magasra a mércét, hogy ez megoldhatatlan problémát jelentene. Az év eleji igények felmérése alapján úgy látszott, hogy minden házibajnokságot, minden korcsoportban (kivéve atlétika, úszás) kiürünk. A jelentkezők száma jóval alulmúlta a diákság részéről jelzett érdeklődést (foci, asztalitenisz, kosárlabda). Várjuk a tantárgyfelelősök aktívabb sportszervezését, a munkacsoport pedig gondolkodni fog azon, hogyan lehetne a diákságot jobban bevonni a házi versengésbe.

A választ elfogadta: 15 fő.

2./ A sportpontversenybe számíton bele a diák által tartott délutáni edzés vagy sportfoglalkozás

A munkacsoport válasza: a szakszerűen megtartott edzésért kapnak a diákok pontot (pl. Vidos Misi floorball edzése), de amelynek tömegsport jellege van, pl. kosárlabdázás, focizás, azért nem jár pont.

A választ elfogadta: 14 fő, 1 fő tartózkodott. Vér Diának el kellett mennie, ezentúl csak 14-en szavaznak, később Zelencsuk Gréta szavazott helyette.

3./ Tanár ne küldjön ki gyereket a testkultúraóráról. A késve érkezőket mindenképpen engedje be a tanár

A fórum úgy döntött, hogy az első javaslatot nem fogadja el, a késve érkezőket viszont mindenképpen be kell engednie a tanárnak. A munkacsoport válasza: nem küldhetünk, nem küldünk ki gyereket óráról.

A választ elfogadta: 15 fő

A testkultúra munkacsoport megköszöni a közreműködést, a megválaszolatlan felvetésekre írásban fogunk válaszolni.

Az alábbiakra írásban válaszolunk

4./ Öt perccel hamarabb legyen vége a tesiórának, mert kicsöngetésre szeretnék átöltözni a diákok

45 perces órák után megoldható a zuhanyozás és az öltözés a szünetben. Nem tudunk elengedni 5 percet. Zuhanyozásra (tapasztalatunk szerint sajnos ez nem tömeges igény), felöltözésre van elég idő, de másra nem.

5-6./ 8 fő alatti létszám esetén is legyen táncóra, ha fizetnek érte. A délutáni táncórára jöhessenek külsősök, akik fizetnének ezért, így többen jönnének a polis diákok közül

A 8 fős szabálytól nem kívánunk eltérni. Esetleg konkrét esetben lehet dönteni, mérlegelni. Alapvetően külsősöknek nem hirdettünk tanfolyamot.

7./ A Poly-P osztály többször jusson be a nagyterembe

Tananyag, órarendi kérdés. Több osztály van, mint hely a Tornaházban. Mivel a MOND osztállyal egy időben tartunk órát, mindenképpen a tananyag dönti el a terembeosztást. Az összepárosítható osztályokat kisorsoljuk.

8./ 10 perc játék legyen az órák végén

Tananyag- és teremfüggő, igyekszünk megoldani ezt a problémát. A labdajáték-órák végén mindig lesz játékra lehetőség. Sok sportjáték van a tananyagban, az mind játékot jelent (kosárlabda, foci, röplabda stb.) A nem sportjáték-órák száma igen magas, a játéklehetőség kicsi, ha mégis van, lesz rá alkalom, picit időt tudunk adni.

9./ A tanár fogadja el a szülői igazolást, ne mérlegeljen!

A szülő kér, javasol, a tanár mérlegel. Nem szokott feszültség lenni belőle. Alapvetően elfogadható, de a notórius felmentéssel élőknel mérlegelnünk kell.

10./ Miért később kerül megrendezésre a Tornaházi Party?

Csoncsi nem ér rá az előzetesen megadott időpontban, és a hangosítás biztosításához mindenképpen szükségünk van a segítségére.

11./ Az osztályfőnöki ügyek ne a tesiórán kerüljenek megbeszélésre! (MOND osztály)

Egyedi probléma, osztályfőnök az osztállyal megbeszéli.

12./ Félünk SzabLactól! /(m)Aster-X osztály/

Bohács Laci levele mellékelve.

„A tantárgyfelelősi fórumon a következő történt. Miután megkérdezték a nevünket, és hogy melyik osztályba járunk, utána kezdtük el megbeszélni, hogy a fórumon mely témákról beszéljünk. Én felvettem egy témát, ami arról szólt, hogy “Félünk Szablactól”. Ez a kijelentésem alapozatlan és megfontolatlan volt, ugyanis én valójában ezt a mondatot viccből mondtam. Sajnos ezt én nem jeleztem, így Szablacnak rosszul esett és úgy kezelte a dolgot, mintha probléma lenne, pedig valójában nem az. Belátom, hogy hibát követtem el. Én ezúton bocsánatot kérek Szablactól és a fórumtól. Mentésemre legyen, most vagyok először tantárgyfelelős. Ezentúl előbb gondolkozom, aztán cselekszem. Remélem, megértetek és megbocsátanak.”

Politechnikum, 2000. december 14.

A testkultúra munkacsoport nevében: Lóczi Edit

ÜGYELETI EREDMÉNYEK 2000 VÉGÉN:

LEG-O.	69 PONT
SZMARIO	39 PONT
POLISZ	31 PONT
JUTA JAZZ	75 PONT
MUNKÁSOSZTÁLY	71 PONT
DEHÁT	68 PONT

Ami az előző **Polinetika** ból kimaradt:

A Közgazdasági Politechnikum Gimnázium és Szakközépiskola számítógépes hálózatának felhasználói szabályzata

POLINETIKETT

1. A dokumentum státusa és célja

A hálózat összetett, nagy anyagi és szellemi értéket képviselő rendszer. Felhasználóinak ezért vállalniuk kell a használattal járó köztöttségeket is. A hálózat a lehetőségekért van és nem a korlátozásokért. Szükség van korlátokra, hogy a szolgáltatások folyamatosan és biztonságosan működhessenek. A szabályzat a biztonsági előírásokat részletezi; a lehetőségek ismertetésére nem hivatott.

Hálózatunk az Internet és egyéb nyilvános hálózatok részét képezi, ezért szükséges, hogy szabályzatunk a nemzetközi normákhoz igazodva magában foglalja mindazokat a szigorú szabályokat és ajánlásokat (RFC 1855), amelyek nélkül a hálózat nem működtethető, vagy működése más hálózatokra nézve veszélyes volna.

A hálózat működéséért a jogi felelősséget az iskola egyszemélyi felelős vezetőjeként a pedagógiai vezető viseli. A rendszergazda szakmai felelősséget vállal, hogy megteszi az Internet köztöttsége által elvárható lépéseket a hálózat nemzetközi normáknak megfelelő biztonságos üzemeltetéséért.

A szabályzat nem ismerése nem mentesíti a felhasználót a megsértése esetén alkalmazható szankciók, valamint a polgári és büntetőjogi következmények alól.

A szabályzat minden felhasználóra egyformán érvényes.

A szabályzatot szükség esetén – például ha a hálózat fejlődése ezt indokolta teszi – időről időre felülvizsgáljuk. A módosításokról a felhasználók értesítést kapnak. Ha a módosítást nem fogadják el, azonosítójukról le kell mondaniuk.

2. A felhasználók jogai

A hálózat teljes jogú felhasználói

- a rendelkezésükre álló lemezterület mértékéig használhatják a szerverek merevlemezét állományaik tárolására, és könyvtárukhoz bármelyik munkaállomásról hozzáférhetnek;
- elvárhatják a saját könyvtárukban tárolt anyagok bizalmas kezelését;
- használhatják a szervereken a rendszergazda által elhelyezett nyilvános programokat és más állományokat;
- hivatalos vagy magánügyben szabadon levelezhetnek az iskolán belül és az Interneten keresztül;
- a hálózat összes szolgáltatása a Netikettben foglaltak alapján vehető igénybe (RFC1855), kivéve a szeméremérsértő, erőszakra buzdító, fasiszta vagy bármilyen módon erőszakra buzdító vagy jogellenes, ill. a szerzői jogokat sértő anyagok letöltését, publikálását;
- saját honlapot készíthetnek, amelynek tartalma ne sértsen jogszabályokat és törvényeket, valamint a Politechnikum jó hírét (ld. még az előző pont)
- a rendszergazda részéről pontos és részletes tájékoztatást kapnak a hálózat működésének őket érintő változásairól.

3. Az azonosító és a hálózati hozzáférés

A hálózat felhasználóinak nyilvántartása, a belépések engedélyezése és tiltása a rendszergazda első számú, elidegeníthetetlen feladata és a hálózat biztonságos működésének alapfeltétele. A felhasználói azonosítók létrehozása és törlése ezért a rendszergazda kizárólagos joga.

Minden felhasználónak nyilvános azonosítója és titkos, csak általa ismert jelszava van. A kettő együtt teszi lehetővé a belépést. Az azonosítóból képezzük az email-címet is (pl. yvette@szervernev.hu).

Az azonosítók létrejötte és megszűnése szerveinken:

kinek	Polinetware szerver	Faber szerver	Galileo szerver
tanerő	automatikus	kérésre	kérésre
diák	automatikus	kérésre	csak különleges esetben
vendég	megállapodás alapján	megállapodás alapján	megállapodás alapján
megszűnés	automatikus (szept. 30.)	automatikus (szept. 30.)	automatikus (szept. 30.)

A rendszergazda létrehozhat olyan általános, csökkentett jogokkal rendelkező azonosítókat is (pl. guest), amelyekhez nem tartozik jelszó. Az általános azonosítókkal bárki beléphet a hálózatba, akit annak használatától nem tiltottak el.

4. A jelszó

A jelszó mindenkinek a személyes titka, és akkor tölti be rendeltetését, ha csak egy ember ismeri. A jelszó védi a felhasználót, mert illetéktelenek számára lehetetlenné teszi az állományaiba való betekintést, leveleinek elolvasását vagy a felhasználó nevében történő jogosulatlan bejelentkezést, és védi a hálózat többi használóját is, mert lehetővé teszi a szabálysértők azonosítását.

- A jelszót célszerű fejben tartani. Ha a felhasználó leírja a jelszót, akkor tartsa elzárva vagy kódolja illetéktelenek számára hozzáférhetetlen módon.
- A jelszót másokkal közölni, használatát másnak akár rövid időre is lehetővé tenni tilos!
- Ha felmerül a gyanúja, hogy a jelszót valaki megtudta, akkor azonnal meg kell változtatni és a rendszergazdát haladéktalanul tájékoztatni kell.
- A rendszergazda előírhatja, hogy bizonyos idő elteltével a jelszót kötelező legyen megváltoztatni, de ilyen előírás hiányában is érdemes ezt 1-2 havonta megtenni.

5. A szolgáltatások használatának szabályai

- A felhasználók a többi felhasználó tevékenységét szándékosan (pl. öncélú üzenetek küldése, játék) nem zavarhatják és a hálózatot nem terhelhetik. A magáncélú számítógép használatával szemben a munka elsőbbséget élvez.
- A hálózat elsősorban az oktatás és az iskolai közösségi élet céljait szolgálja, és az ilyen célú használat elsőbbséget élvez, de a lehetőségek határain belül magáncélra is használható. Tilos a politikai vagy kereskedelmi célú használat. A felhasználónak a hálózat használatából nem származhat anyagi haszna.
- A hálózatba való belépéskor ügyelni kell arra, hogy a jelszót más ne lássa; továbbá arra is, hogy ne adjuk meg a hálózati jelszavunkat véletlenül Windows jelszónak. Szigorúan tilos a munkaállomást a hálózatba való bejelentkezés után akár rövid időre is magára hagyni. A felhasználó csak a gép kikapcsolása vagy szabályos kijelentkezés után állhat fel a gép mellől. Ennek elmulasztása a belépési jog felfüggesztését eredményezheti. A legtöbb felhasználó egyszerre csak egy gépről jelentkezhet be.

- Az egyéni, ill. csoportjogokkal megszerzett lemezterület (kvóta) nem léphető túl. A lemezterület nagyságát a rendelkezésre álló erőforrások figyelembevételével a rendszergazda határozza meg. A kvóta a végzett feladatoktól is függhet, pl. többlethelyet kaphat az, aki valamely informatikai témájú fakultációra jár.

Célszerű a szabad lemezterület méretét rendszeresen ellenőrizni, a felesleges állományokat időnként letörölni, mert ha éppen valamelyik program használata közben fogy el a szabad hely, akkor lehet, hogy még a programból való szabályos kilépés sem lesz lehetséges, és adatvesztés fog történni.

A felhasználó adataiban hardver- vagy szoftverhiba miatt keletkezett kárért az iskola felelősséget nem vállal.

- A legszigorúbb tilalom alá esik és a hálózat használatától való azonnali és végleges eltiltással jár:
 - a más nevében való bejelentkezési kísérlet, akár az illető engedélyével is;
 - más azonosítójának, jelszavának használata, illetve a jelszó kölcsönadása (ekkor mind a két fél vétkezik!). A jelszóval elkövetett visszaélésekért a felelősség a jelszó tulajdonosát terheli;
 - más jelszavának kiderítésére, állományainak, leveleinek illetéktelen elolvasására vagy módosítására tett kísérlet;
 - a hálózat konfigurációjának megváltoztatására, a hálózaton áthaladó csomagok elfogására, a hálózati jogosultságok jelszólopó programmal, vírussal vagy bármilyen módon való megváltoztatására tett kísérlet;
 - jogosulatlan belépési kísérlet külső intézmény hálózatába;
 - a hálózaton irc botok, seti@home, rc5 és hasonló kliensek futtatása;
 - a hálózat biztonsági rendszerének esetleges hibáival való visszaélés.

Aki a hálózat biztonságának hiányosságaira felhívja a rendszergazda figyelmét, ha nem követett el a szabályzatba ütköző cselekményt, jutalomban részesül. Általános szabály, hogy amit egy hálózatban meg lehet tenni, azt nem biztos, hogy meg is kell tenni, és amit a felhasználó a hálózaton képes megtenni, nem biztos, hogy egyben etikus is.

- Annak érdekében, hogy az iskola számítógépes rendszere védett legyen jogosulatlan használat, illetve károkozás ellen, a rendszergazdának joga van ahhoz, hogy:
 - indokolt esetben bárkit a gép és a hálózat használatából kizárjon (pl. hálózati játék);
 - megnézzen, lemásoljon, megváltoztasson vagy töröljön bármely fájlt, amely kapcsolatban lehet a rendszer vagy a hálózat jogosulatlan használatával;
 - a számítógépes rendszereket és a hálózatot bármikor ellenőrizze, leállítsa vagy átkonfigurálja.

A rendszergazda fenntart magának bármely egyéb intézkedési jogot, amely szükséges lehet az iskola számítógépes erőforrásainak megvédéséhez, és a további működés biztosításához.

Mivel a hálózat elsősorban oktatási célokat szolgál, ezeknek a jogoknak egy részével az oktatási feladatok ellátása érdekében a kiemelt felhasználók is élhetnek.

A fenti jogok a rendszergazdát és a többi kiemelt felhasználót nem hatalmazzák fel arra, hogy mások állományába öncélúan beleolvassanak vagy azokban bármilyen változtatást végezzenek. Ezekhez a jogokhoz fokozott erkölcsi és jogi felelősségvállalás tartozik. A jogosultak a tudomásukra jutott információt bizalmasan kezelik, azzal nem élhetnek vissza, a felhasználó engedélye nélkül nem hozhatják nyilvánosságra. A titkosság alól kivételt jelent, ha az információ bűncselekmény gyanújára vagy a hálózat működését alapjaiban veszélyeztető körülményre enged követeltetni.

- A felhasználó köteles a hálózat működésében tapasztalt rendellenességeket, a tudomására jutott jelszószerzési és betörési kísérleteket haladéktalanul jelezni a rendszergazdának. A jelentés elmaradásából vagy indokolatlan késéséből eredő károkért az is felelőssé tehető, aki nem tett eleget ennek a kötelezettségnek.
- A felhasználóktól elvárható, hogy a belső és az internetes hálózati erőforrásokkal takarékosan, másokra is tekintettel bánjanak. Ilyen erőforrások pl. (a teljesség igénye nélkül): a lemezterület, a sávsebesség, a nyomtatókapacitás, a rendszergazda munkaideje.
- A felhasználóknak be kell tartaniuk a vírusok elleni védekezés általános szabályait. Ha a rendszergazda a hálózati vagy a helyi meghajtók ellenőrzése során vírusos állományt talál, joga van azt fertőtleníteni, ha pedig a vírusirtó szoftver nem képes a fertőtlenítésre, akkor letörölni. Ilyen esetben a felhasználókat nem kell előre megkérdezni, de ha a tulajdonos személye megállapítható, akkor utólag értesíteni kell.
- Tilos a hálózaton a jogellenes, fasiszta vagy erőszakra buzdító, szeméremsertő, ill. a szerzői jogokat sértő anyagokat tárolni, ilyeneket az Internetre kitenni vagy letölteni, a levelezőrendszerrel ilyen anyagok forgalmazására használni. Tilos az ilyen oldalakra való linkelés. A legszigorúbban tilos a hálózatot az Internet veszélyeztetésére vagy mások munkájának hátráltatására használni. Ilyen esetben a vétkest a hálózatról azonnal és végérvényesen kiiltjük, tetteivel a hatóságok előtt el kell számolnia, az iskolának okozott anyagi kárt meg kell térítenie.
- A hálózat felhasználói készíthetnek személyes honlapot. Más célú honlap készítéséhez a webmester vagy koordinációs bizottság engedélye szükséges. A honlap meg kell feleljen a jogszabályoknak és a Politechnikum által képviselt erkölcsi normáknak (pl. nem lehet politikai vagy kereskedelmi célú). A közzétett anyagért mindenkor az oldal készítője a felelős. Az oldalon el kell helyezni az oldal készítőjének nevét, e-mail címét. A honlap nem esik előzetes cenzúra alá, de ha tartalma sérti a szabályokat vagy az iskola érdekeit, akkor a webmester vagy a koordinációs bizottság letilthatja, ill. kötelezheti a tulajdonost az átdolgozásra.

6. A Netikett

A Netikett az internetes közösség hosszú idő alatt kialakított szabálygyűjteménye, melynek betartása a hálózaton való együttélés feltétele. A Netikett ismerete minden felhasználótól elvárható. Ebben a dokumentumban nem tudjuk részletezni, megtalálható az az RFC 1855 nevű dokumentumban (www.cs.elte.hu/~chx/rfc1855h.htm). Itt a levelezésre vonatkozó legfontosabb szabályokat idézzük:

- ékezeteket, HTML-kódot csak magánlevélben használjunk, akkor is csak ha a címzettel tisztáztuk, hogy el tudjuk olvasni; levelezési listán, ill. a fejlécben sohasem.
- ne használjunk csupa nagybetűt, mert az KIABÁLÁSNAK számít. Kiemelésre használjuk az aláhúzás_jelet.
- A levél tárgya (subject) legyen informatív. Üresen hagyni illetlenség.
- tilos a láncclevelek küldése, továbbítása. Aki ilyet kap, jelentse a rendszergazdának!
- ne küldjünk e-mailhez csatolt állományokat, csak ha a címzett jelezte, hogy kéri. Ez esetben se haladja meg a csatolt állomány mérete az 1 MB-ot és a fájlnevekben ne használjunk ékezetet, szöközt.

7. Szankciók

Annak érdekében, hogy a hálózat biztonságosan szolgálja a szabályokat betartó felhasználókat és az iskola oktatási és nevelési célkitűzéseit, a szabályzat megsértését szankcionáljuk. Enyhébb esetben, első alkalommal szóbeli figyelmeztetés is alkalmazható. Kisebbsúlyú büntetéseket (pl. belépés átme-

neti korlátozása, tárterület csökkentése) a rendszergazda vagy az informatika tanár is kiszabhat. Az iskolabíróság által hozható ítéleteken kívül a következő szankciók alkalmazhatók:

- Lemezterület csökkentése
- Részleges eltiltás: a belépés bizonyos időre való felfüggesztése, ill. a tanítási időre való korlátozása, vagy bizonyos szolgáltatások használatától való eltiltás.
- Email-cím, ill. saját honlap megszüntetése
- Saját azonosító megvonása

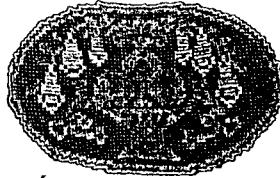
Különösen súlyos esetben, a szabályzat rendszeres vagy durva megsértése esetén a felhasználóra iskolabírósági felfelmentés vár, amelynek nyomán a hálózat használatától való teljes körű eltiltása is kimondható.

Budapest, 2000. szeptember

Puskás Aurél
ügyvezető koordinátor

Főző Attila László
az informatika munkacsoport vezetője

Egerváry Gergely
rendszergazda

Áthúzott nulla

Hogy miért is húzom át a nullákat? Rövid magyarázat: Mert én a saját írásomban különben nem tudnám megkülönböztetni az „O” betűtől.

Hosszú magyarázat (történetbe iktatva): Régen én sem húztam át a nullákat, pedig számítógépet (Comodore 64-et) már akkoriban is használtam, és tudtam, hogy adattárolási okok miatt a számítógép megkülönbözteti az „O” betűtől a nullát, és ezt a képernyőn is lehetett észlelni: A nulla át volt húzva. De még egyszer mondom, ennek ellenére én még nem húztam át a nullát.

Később kaptam egy programot, és egy papírt, rajta szöveg: „Írd be ezt a kódot, de ne téveszd el, mert a harmadik tévesztés után a program tönkreteszi önmagát.” És a kód: „SOFTCORE”. Igen ám, csak hogy ő ugyanolyan normális ember volt, mint bárki más, elfelejtette a második „O” betűt áthúzni. Én meg azt gondoltam, hogy ez egy rendes szó, és eszembe sem jutott, hogy az egyik „O” betű nulla is lehet. Beírtam háromszor a felírt szót, nem érttem, hogy miért nem fogadja el a program, de már mindegy volt, mert a harmadik próbálkozás után a program csakugyan nem működött (szerencsére később még egyszer meg tudtam szerezni a programot a rendes kóddal).

Ez után az eset után megbeszéltük a dolgot. Kiderült, hogy a barátom ismeri az adatbeviteli munkákat, és azt is tudja, hogy adatbevitelkor a nullákat át kell húzni. De mivel ő maga nem adatbevitelő, ezért megszokásból (!), mint minden normális ember, sose húzza át a nullákat, így felejtette el a papíron is áthúzni a nullát.

Ezek után érthető, hogy én onnantól kezdve miért húzom át a nullákat. Szerintem nem bűn az, és nem is hiba, ha valaki megszokásból (!) áthúzza a nullákat olyan helyen is, ahol egyértelmű; de szerintem az sem hiba, ha valaki ezt megszokásból nem teszi meg, sőt, ez a normális, de az viszont súlyos hiba, ha valahol ez nem egyértelmű, és az illető nem húzza át a nullákat.

A mai betűtípusokban nincs áthúzva a nulla, de ez nem is baj, mert még így is meg lehet őket különböztetni:

Nulla: „0”; Betű: „O”. De írásban más a helyzet!

ISKOLABÍRÓSÁGI HATÁROZATOK

Az iskolabíróóság 2000. november 29-én tárgyalta Nagy Géza (BalhéSOK(K)), Kraus Csaba (MOND) ügyét és Dobai István (MOND) fellebezését.

A bíróság tagjai: Varga Györgyné, Zámbo Sándor, Szabó László.

Nagy Géza ügy

Nagy Gézának a tavalyi tanév végén 21 órányi igazolatlan mulasztása miatt kellett a bíróság előtt megjelennie. Akkor a bíróság olyan határozatot hozott, hogy Gézának még az idei tanévben is, az első negyed végéig speciális "feketelistát" kell aláírnia. De a korlátozás csak abban az esetben kerül feloldásra, ha az osztályfőnökei a bírósággal való konzultáció során kedvező változásról tudnak beszámolni. **Az osztályfőnökök sajnos úgy látták, hogy továbbra is szükséges a fenti korlátozás fenntartása, mivel Géza a tárgyalás napjáig ebben a negyedben már 9 - továbbra is túlnyomórészt reggeli késésekből adódó - igazolatlan órát gyűjtött össze.**

A tárgyaláson Géza arra hivatkozott, hogy bár igyekszik megfelelni az elvárásoknak, továbbra sem erénye a pontosság, A 8:05-re való beérkezése okozza az igazi gondot, 8:10-re többnyire meg tud érkezni. Pontatlanságának oka magántermészetű.

A bíróságnak nem bizonyultak elfogadhatónak Géza magyarázatai: Továbbra sem lakik az iskolához drámaian távol, a közlekedési feltételek is kiszámíthatóak. Úgy érezte a bíróság, hogy Géza még mindig nem kezeli kellő komolysággal az ügyet, az eltelt egy negyedényi időszak igazolatlan óráinak száma a tanév hátralévő részéhez képest tjesztően sok. Ezért továbbra is szükségesek a megszorítások.

A bíróság - egyetértve az osztályfőnökök javaslatával - az eddigi korlátozást meghosszabbítja az **idei (2000/2001-es) tanév harmadik negyedének utolsó tanítási napjáig.** Ennek értelmében Gézának továbbra is 8:05-

ig kell megérkeznie az iskolába, és a „speciális feketelistát” kell aláírnia. Ha 8:05-8:15 között érkezik, 1/3, ha 8:15 után, akkor 1 igazolatlan órát kap.

A bíróság felhívja Géza figyelmét arra, hogy 15 igazolatlan óránál automatikusan bíróság elé kerül ügye, ahol ezek a fegyelmi vétségek súlyosbító körülményként szerepelnek.

A határozat ellen a kézhezvételtől számított 8 munkanapon belül fellebbezni lehet.

* * *

Kraus Csaba ügye

Fenti diákot az informatika munkacsoport panaszolta be **Backdoor Sub7 vírus és e-mail bomba program** iskolán belüli **használatáért**, azzal való **károkozásért**, az iskolai hálózat működésének **veszélyeztetésért.**

A tárgyalás során a panaszosok tényfeltárásából, dokumentált bizonyítékokból, a panaszolt beismeréséből igazolást nyertek a fellejtésben foglaltak.

A bíróság szerint a károkozás megtörtént, csak az iskola védelmi rendszerének köszönhető, hogy a károkozás kifelé nem jutott tovább. Lehet, hogy Csaba a következményekkel, azok súlyával tettekora nem volt teljesen tisztában, de a gondatlan veszélyeztetés megállapítható.

Enyhítő körülményként vette a bíróság figyelembe, hogy Csabát osztályfőnöke olyan gyerekeknek mutatta be, akire ez idáig más panasz még nem érkezett. Súlyosbító tény azonban, hogy a levélbomba - program alkalmazása az után az osztályidő után történt, ahol éppen az informatika - munkacsoport által kiadott, a Sub7 vírus használatával járó következményeket ismertették az osztályfőnökök. Továbbá tette az általa is aláírt Netikett elleni vétségen is túlmutató cselekedet.

Csaba hibázott, fegyelmi vétséget követett el. Ezért kizárjuk a Politechnikum közösségéből, de a kizárás végrehajtását felfüggesztjük mindaddig, amíg más, számítógéppel, hálózattal

összefüggő ügyben durva, súlyos hibáért újabb elmarasztalást nem kap. Az idei tanév végéig megvonjuk a hálózati azonosítóját (a tanórai működés feltételeit biztosítani kell) és a **politechnikumi számítógépek** (géptermekek, napközi, könyvtár) bármikori használatát. Mellékbüntetésként (e-mail bomba alkalmazása) a határozat kézhezvételétől számított **két naptári hónapon belül 10 alkalommal, legfeljebb 1 órai időtartamban**, szorosan a tanítási idő után a munkacsoport valamely tagjának irányítása mellett számítógépes, „**tudományos kutatást**” kell végeznie. Ennek olyan értelmes tevékenységnek kell lennie, amely Csaba tanulását, hiányos ismereteinek pótlását szolgálják, és megtapasztalhatja, hogy milyen és mekkora munkával jár az iskolai számítógépes rendszer üzemeltetése, karbantartása. Az alkalmazmat a munkacsoportnak és Csabának egyeztetnie kell, a tevékenység jellegéről, a megbeszélrt időpontokról a szülőt és az iskolabíróság titkárat értesíteni kell.

Mivel Csaba esete és tettének következményei (Sub 7 vírus felhasználása) azonos súlyúak a három, korábban tárgyalrt és a bíróság által elmarasztalt tanuló tétével, ezért a precedenselv alapján rá is ugyanazt az ítéletet rótták ki a bíróság. (Ez az eset a korábbi határozat megszületése előtt került nyilvánosságra, ezért az abban megfogalmazott, tehát a később, hasonló vétség esetén alkalmazható iskolából való kizárás büntetést a bíróság nem is alkalmazhatta, mert az esetleges következmények Csaba hibájának elkövetésekor még nem kerültek nyilvánosságra.)

A bíróság továbbá a következő ajánlásokat fogalmazza meg az informatika-munkacsoport részére:

1. Kapjon nagyobb figyelmet a megelőzés. Ezért a felvilágosító munka már mostantól kezdődjék el, a jövő tanévtől pedig legyen az iskolai tananyag része is. A számítógép használata során felmerülő szabályok minél előbb kerüljenek tisztázásra, törtéjnen meg a felhívás az esetleges veszélyekre, és a szabályok ellen vétkezőknek az azzal járó következményekre.
2. Az Internet használatára vonatkozó tiltó szabályok, a kerüendő témák, a morális,

gyakorlati és jogi következmények kerüljenek nyilvánosságra, kerüljenek ki a géptermekek falára.

A határozat ellen a kézhezvételtől számított 8 munkanapon belül fellebbezni lehet.

* * *

Dobai István ügye

István és szülője a **2000. november 14-én tárgyalrt** (számítógépes vírus alkalmazása) **üggyel kapcsolatban hozott határozattal szemben fellebbezéssel éltek.**

Arra való hivatkozással, hogy **István a vírussal szemben a másik elmarasztalt diákkal - csak tanórán kívül „játszott”.** Erre a tényre hivatkozva, **különbséget téve a három diák fegyelmi vétségé súlyosságában, lehetőség szerint mérséklődjék az ítélet.** István a tárgyaláson azzal a kiegészítéssel élt, hogy szerinte a hálózati azonosítójának megvonásának nincs visszatartó ereje, viszont a tanórai munkát korlátozza. Ezért ítéletének enyhítéséül **kaphassa vissza azonosítóját.**

A bíróság nem kívánta újra tárgyalni a korábbi ügy minden vádpontját. Csak azt vizsgálta, hogy a panaszos által kifogásolt különbözö súlyú cselekedet megállapítható-e, és az ezzel járó enyhébb büntetést kívánja-e mérsékelni.

A panaszos, az informatika-munkacsoport és István osztályfőnökének meghallgatása után a bíróság a következő **HATÁROZAT**-ot hozta:

Mivel nincs kétféle Netikett, ezért nem tehető különbség a tanórai és tanórán kívüli, iskolán belüli cselekedet között. Továbbá az azonosító elvétele nem korlátozza a szorosan, a tanórai munkával kapcsolatos tanulást. A probléma technikailag megoldható, erre az informatika-munkacsoport már az előző tárgyaláson is garanciát vállalt.

Ezért a bíróság az elsőfokon meghozott határozatot helybenhagyta, további fellebbezésre nincs mód.

Budapest, 2000. december 3.

Az iskolabíróság nevében:
Szabó László

Ilyennek képzelem a világot

Avagy érdekes eszimefuttatás öt dimenzióról és időutazásról

Mielőtt belevágnék az elképzeléseim leírásába, közlöm, hogy elképzeléseimet sosem támasztottam alá könyvekkel, mert még nem találkoztam olyan könyvvel, amelyik ugyanazt írná le, amit én gondolok.

Az elképzelésem a következő (megpróbálom úgy elmondani, hogy az érthető legyen): Öt dimenziót definiáltam. Az első hármat mindenki ismeri (magasság, szélesség, hosszúság: tér). A negyedik dimenziót hívhatjuk időnek. Az ötödik dimenziót pedig hívjuk „világ”-nak. (Sajnos nem olyan találó ez az elnevezés; ha a kedves olvasó ismeri a „Sliders” című sorozatot, akkor a filmben lévő „csúszás”-ok ötödik dimenzióban való utazásoknak felelnek meg; amikor egy tölcserbe beugorva világok között utaznak, az időpont nem változik, de minden más igen. A film végtelen ilyen világ létezését feltételezi. Én is.)

Próbáljuk meg a következőt elképzelni: Van egy sík. A sík egy pontja egy térnek felel meg (tér = 3 dimenzió). Ez a pont pedig mozog a síkon. A sík „vízszintes” tengelye legyen „t”, a „függőleges” tengelye pedig „w”. A pont úgy mozog, hogy a „t” tengelyen az elmozdulás állandó sebességgel (minden tengelyen a mértékegység a méter (m), így az időt is méterben mérjük (1 m = 1 s). Így jön ki a sebességállandóság: sebesség = az idő útja/idő, az idő is út: sebesség = út/út = 1, állandó), a „w” tengelyen való elmozdulás pedig történhet akármerre (fel-le), amit mi befolyásolunk a tetteinkkel.

Példa: Valamikor, a jelen időhöz képest a múltban vagyunk. Még nem épült fel a Golden Gate híd (a világ leghosszabb hídja). A tervek készen vannak, már csak azt kéne eldönteni, hogy milyen színű legyen. Piros vagy kék? Ha az illetékes, aki ezt eldönti, pirosat mond, akkor a síkon az a bizonyos pont nem abba az irányba megy, mintha a kéket mondta volna. A mi világunkban (!) pirosat mondott. De van olyan világ, ahol kéket mondott, ám ez nem a mi világunk.

Ezzel a példával azt szerettem volna megmutatni, hogy a világok úgy keletkeznek, mint

egy fa, és minden ágát egy döntés hozza létre. Természetesen azt sem zárom ki, hogy két ág újra egybefusson. Úgy gondolom, hogy két világ minél messzebb van egymástól az ötödik dimenzióban, annál jobban különbözik a két világ egymástól.

A már említett síkban való haladást mi úgy fogjuk fel, hogy a körülöttünk lévő világ állandóan változik. Képzeltük el a következőt: Fürdőszobában állunk. Egy üveggolyót kötözünk a csapra úgy, hogy a golyó a kádban legyen, de nem ér hozzá a kádhoz. Megengedjük a vizet. Ez az idő, mely állandó folyású. A vízszint a kád aljától fokozatosan emelkedik. Tegyük föl, hogy a víztükör a jelen, a víz a múlt, és a levegő a jövő. Ahogy jön fölfelé a víz, úgy eleinte még az üveggolyó még a levegőben van, ez a jövő. Mikor a víztükör eléri a golyót, akkor a benne élők a következőt észlelik: Egy kör megjelent a világukban, amely egyre nagyobb lesz, majd egyre kisebb, végül teljesen ellepi a vizet, az üveggolyó már a múlté. Tehát: A víztükör lényei úgy észlelték a gömböt, mint mozgó kört, pedig a gömb meg sem mozdult. Mi is úgy látjuk, hogy körülöttünk minden változik, pedig lehet, hogy minden áll, minden fix, csak a mi világunk megy át rajta.

Az én általam elképzelt világban hogyan működik az időutazás? Egyszerűen. Három szabály van: Mi mindig a jelenben vagyunk, a múlt sohasem változtatható meg, a jövő pedig nincs előre meghatározva. De ha visszarepülünk az időben, akkor már megváltoznak a viszonyok! Tegyük fel, hogy visszautazunk a múltba, oda, ahol a nagyapánk még gyerek. Azt is tegyük fel, hogy nem öregszünk (sejtjtanilag). Rábeszéljük, hogy ne legyenek gyerekei. Megfogadjuk, nem is lesznek (nem a műitat változtattuk meg, hanem a jövőt!). De ekkor mi nem tűnünk el a világból, mint ahogyan az a „Vissza a jövőbe” című filmben történik. Most játszunk el ugyanezt, de most úgy, hogy nem beszélünk a nagyapánkkal. Erre később kettő lesz belőlünk (csak egy kis korkülönbséggel)!

Tehát pontosan mi is történt? Amikor mi visszautazunk az időben, akkor az az időszakasz, amit átugrottunk, múltból jövőbe változik, vagyis egy biztosan megtörtént dologból csak egy lehetőség

maradt, hogy megtörténjen ugyanaz, vagy valami más (pontosan ugyanaz nem történhet meg, mivel a visszautazással már megváltoztattuk a jövőt), de mi ugyanúgy a jelenben maradtunk. A jelenből sosem tudunk kilépni, csak a jelen helyét tudjuk megváltoztatni a „t” tengelyen.

Az időben előrefelé utazás sokkal egyszerűbben elképzelhető. Olyasmi, mint a hiberná-

lás. Egyszer eltűnünk, majd később megjelenünk, nekünk csak egy pillanat, másoknak annyi idő, amennyivel előrébb mentünk.

Hogyha a jövőben valaki időutazásra vetemedik, akkor azt tanácsolom neki, hogy csak óvatosan.

Cf. Hay

KARÁCSONYI KÖSZÖNTŐ

Ím, 2000-et írunk, de már nem sokáig. Lassan, de biztosan elemészt minket az ezredforduló, a függöny a huszadik századra.

A XX. század utolsó karácsonya közeledik felénk vészesen, ami egyelőre hóval* nem, de hatalmas meglepéssel tölti el a magyar embert.

Hiszen most büszkének kéne lennünk! Itt a Millennium! A Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma megint háromszáz milliót fog költeni néhány élvezetes és tartalmas népi előadásra az ország különböző pontjain. Bárcsak tudnám, mit csinálnak a maradékkal! Szerintem szociális célokra fogják költeni (bizakodik a laikus). Lehet, hogy minden hajléktalannak egy negyed literrel több híg levest fognak adni, meg még egy fenyőágot is hozzá, hiszen ez már haladás lenne.

Szerencsére itt nálunk minden rendben. Jó, hogy kérdezitek: Még hogy baj van a belpolitikával? Ugyan! Hiszen most akarták rehabilitálni Bárdossyt! A katonáknak is jó, mert Lányi Zsolt megmondta: Önéik büszkének kell lenniük. Szerintem nem is árt nekik, hiszen „a magyar lányok is ezt szeretik.” (Lányi Zsolt). Ha minden jól megy, a MIÉP-et is megválasztjuk 2002-ben, akkor aztán puhíthatjuk nyereg alatt a lóhúst. Azok lesznek a jó idők! De addig még várni kell. És rettegni. Ezzel a várakozással és rettegéssel kívánok mindenkinek kellemes karácsonyt és boldog új évet! (Ha ugyan akad itt egyetlen józan ember is, aki mosolyogni tud.)

*hóval=jóval

Az irodalmi házi verseny
novemberi forduló,ának merfe,tései

1. A Magyar Nemzeti Bank által 1997 után kibocsátott papírpénzeken egy-egy magyar híresség portréja, a hátoldalukon pedig egy-egy hely(i)ség képe látható.
200: Károly Róbert, diósgyőri vár
500: II. Rákóczi Ferenc, sárospataki vár
1000: Mátyás király, Herkules kút, Visegrádi királyi palota
2000: Bethlen Gábor tudósai között (Madarász Viktor képe)
5000: Gróf Széchenyi István, a nagyecenki Széchenyi kastély
10000: Szent István király, esztergomi látkép
2. Vörösmarty Mihály: A Guttenberg albumba című versének címében Gutenbergnek, a könyvnyomtatás atyjának neve hosszú t-vél szerepel – helytelenül.
3. A penna szó eredeti (a latin nyelvben levő), első jelentése: szárnyasok tolla. 1519-ben fordult elő először magyar nyelvű szövegben.
4. A szólás helyes alakja: ujjat húz, és nem újat húz. Jelentése: kikezd valakivel (eredetileg: megküzd valakivel ujjhúzással a kocsmában). Kapcsolata a Ki a legény a csárdában/gáton szólással a jelentésbeli hasonlóság: megmérkőzik valakivel a vezetői szerepért.
5. Az 1877-ben született Ady Endre A duk-duk affér című cikkében egy melanéziai törzsre utal, ahol a törzs vezére "ritkán tudja meg, hogy ő a vezér". A költő sem vállal közösséget a modernizmust hirdető "követőivel".
6. Az epigon az elődök nagyságáig felemelkedni képtelen, csak a hagyományokat folytató tehetségtelen utód, egy nagy alkotó egyéniségnek eredeti tehetség híján levő szolgálai utánzója.
Petőfinek voltak epigonjai.
7. Pítaval: nevezetes büntények történetének gyűjteménye; bűnügyi tárgyú, hajmeresztő regény, dráma.
8. Karinthy Frigyes Barabás című novellájában a műben szereplő Mester: a Rabbi (Jézus). Barabbás: gyilkos, rabló. Húsvétkor (a Kivonulás ünnepének idején) játszódik a történet. "A názáretit!" kiáltanak az emberek külön-külön. "Barabásnak" hallatszik a kiáltás.
9. A Morgenstern-vers címe: Hal éji éneke (Fisches Nachtgesang). Szabó Lőrinc fordította. A műnek kötött formája: szabályos ritmusa van.

10. Szórejtvény: vezetéknev: kéz mutatja: Kar inti (Karinthy), keresztnév: házasember: frigyes (Frigyes).
11. Marton Márta művészettörténészhez írta József Attila az Óda című verset. Szántó Judittal élt együtt a vers keletkezésének idején a költő.
12. Dante: Commedia című művéből való az idézet. Tercinákban írta szerző az énekeket.
Én rajtam jutsz a kinnal telt hazába,
Én rajtam át oda, hol nincs vigasság,
Rajtam a kárhozott nép városába.
13. A Bibliában is előforduló vándormotívumok a Gilgamesből: az életfű (életfa), az emberformálás, Babilon felépítése (Bábel tornya), az özönvíz, a kígyó stb.
- 13 + 1. József Attila a nevét őrzi az az emléktábla, amelyet az iskola földszinti folyosóján helyeztek el a közelmúltban?

Merfe,téki: Bradik Feri (Balhősök(K)), Szépe Csilla (27-es),
Spánn Richárd (M.O.N.D.) és Schilling Gabriella (Munkásszótár)

Gratulálunk nekik!

Az irodalmi házi verseny decemberi fordulója

- December 22-én (a téli szünet első napján) mutatja be a Bárka színház John Webster darabját. Mi a mű címe? Melyik század, melyik nemzet alkotója Webster? Milyen drámairót ismersz még ebből a korból és ebből az országból? Ki a rendezője az új előadásnak? Milyen darab színrevitele fűződik még az ő nevéhez a Bárka Színházban? (6 pont)
- Sorolj föl három olyan zeneművet a zeneszerző nevével együtt, amelynek témája antik görög-római mitológiai alak(ok)hoz kapcsolódik! (6 pont)
- Csehov Kaméleon című elbeszéléséhez kapcsolódnak a következő kérdések. (4 pont)
Milyen fajtájú a műben szereplő kutya?
Ki a kutya gazdája?
Vajon miért kaméleon a mű címe? Kire vonatkozik ez a megállapítás?
- Mi jellemzi a kaligramákat? Mely költő(k) készített(ek) ilyen műveket? (2 pont)
- Töltsd ki az alábbi táblázatot! (7 pont)

Shakespeare	Othello	Verdi	
Katona József			
	Don Carlos		
	A kaméliás hölgy		*

*az opera címe

- Kinek mely művéből való az alábbi idézet? Milyen a mű verselése? (4 pont)
„Majd ha kifárad az éj s hazug álmok papjai szűnnek
S a kitörő napfény nem terem áltudományt...”
- Irodalmi apróhirdetés (Kinek melyik művében szereplő személy adhatta fel az alábbi hirdetést?):
Válogatott kelmékből csodálatos ruhát szabunk, királyoknak is. „Csak az látja, aki okos” jelígerre a császári hirdetőbe. (2 pont)
- Kapcsold össze az alkotó nevét a szülőhelyével! (4 pont)
Jókai Mór Budapest
József Attila Kiskőrös
Krúdy Gyula Komárom
Petőfi Sándor Nyíregyháza
- írd le rovásírással az írás szót!

† / 4 ^

(Segítségül itt találod a felhasználható betűket: í, R, Á, S.)

Kik használták a rovásírást?

Miért ez a neve?

Milyen szólás(ok) utal(nak) a gondolatok feljegyzésének erre a módjára?

Milyen irányban rótták fel az adatokat?

Hogyan ellenőrizték egymást? (7 pont)

10. írd három olyan szópárt, amelynek tagjai csak egy magánhangzó hosszúságában különböznek, ám jelentésük egészen más! (Az a-á, e-é különbsége nem jó!) (1 pont)

A megfejtéseket 2001. január 10-ig adjátok le Jakab Juditnak.

Jó munkát, jó szórakozást és szép ünnepeket kíván:

a művészetismeret munkacsoport

PÁLYÁZAT

A Sárvári Tinódy Gimnázium, Sárvár Város Önkormányzata és az
Írók Szakszervezete

2001. április 27-e és május 1-e között
rendezi meg Sárvárott

A MAGYARORSZÁGI ÉS HATÁROKON TÚLI DIÁKÍRÓK, DIÁKKÖLTŐK XXIV. TALÁLKOZÓJÁT

és ennek előkészítéseként

**IRODALMI PÁLYÁZATOT HIRDET
VERS, PRÓZA ÉS TANULMÁNY KATEGÓRIÁBAN
VALAMENNYI MAGYAR NYELVŰ KÖZÉPISKOLÁS SZÁMÁRA
(14-18 éves korig)**

A pályaműveket (legfeljebb 25 gépelt oldal terjedelemben) 2001. február 28-ig kérjük postán eljuttatni az Írók Szakszervezete címére (1068 Budapest, Városligeti fasor 38. I. e. 34. T.:351-0593) egy példányban.

A zsűri által kiválasztott pályázatok szerzőinek 2000. március 30-ig küldjük el a meghívót a találkozóra.

A pályaműveket, sajnos, nem áll módunkban visszaküldeni és a találkozóra meghívást nem nyerő pályázóknak külön értesítést nem tudunk küldeni.

Budapest, 2000. december 1.

Mezey Katalin
Írók Szakszervezete

arcát! **AN ZSU** rnál

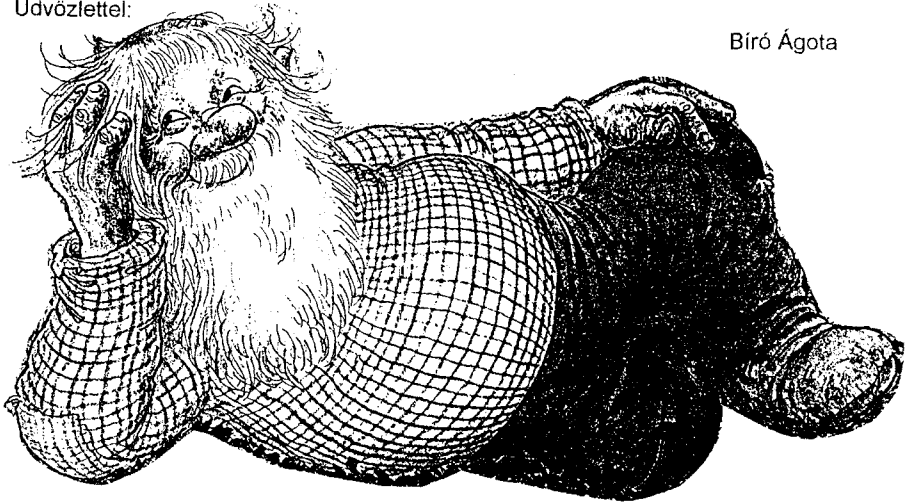
BEHARANG

Hahó, hahó! Nagy baj van, kérem, riadó!!!! Hahó, hahó, feltűnt egy Télapó...

Hahó, újra itt vagyunk az arcát! **AN ZSU** rnálal, annak is formabontó számával. Most nem utánozzuk egyetlen nagy elődünket sem, hanem alkottunk, csak úgy, Nektek, mindenfélet. Olvassatok, nevestek és legyen csodaszép Karácsonyotok, téli szünetetek!

Üdvözlettel:

Bíró Ágota

Hogyan kapjuk el a Téliapót?

A Téliapó Finnországból szánnal érkezik. Általában a háztetőre parkol le szánjával. A nagy piros zsákkal elindul a kémény felé. Először ő maga mászik bele a kéménybe, és maga után rángatja a zsákot. Mikor lemászott a kéményen és kimászott a kandallóból, körülnéz, hogy hol látja a kiscsizmákat. A kiscsizmák szokás szerint a kandalló párkányán lógnak. A kiscsizmákat a neki írt levél alapján gyorsan megtölti. Ha látja a kitett sütit a kandallónál, akkor felveszi a sütit és elkezd enni. Míg ő sorra majsolja a sütitet, addig oda osonunk a háta mögé egy kb. 3 méter széles zsákkal és ráhúzzuk, utána már bármit csinálhatunk vele.

U.i.: Ne használjátok ezt a módszert mert akkor több millió gyerek nem kap ajándékot.

Buru Marianna

Az Elfuzerált Karácsony

Mint minden évben, idén is a Téalapó vagy más néven a Mikulás hozza el nekünk az ajándékokat.

Az elején nem volt semmi szokatlan, de az elindulás pillanatában Rudolfnak nyíltan eltörött a jobb mellső lába. Aztán az Északi sarkon hatalmas dugó keletkezett. Később a főbb nagyvárosokban a nagy légi forgalom miatt több órát is elvesztett. Az ajándékok kiosztásánál nem volt semmi gond leszámítva azt a 9 kutyaharapást, az öt riasztást, a több tucat fegyveres embert és azt a röpke fél órát, amit a rendőröknel való magyarázkodásra pazarolt. A hazafelé vezető út pedig maga volt a pokol. Először a szánkója hűtővizet forrt fel, aztán a rénszarvasok kezdtek el sztrájkolni az ebédre és a vacsorára járó sütemény és sör miatt. Hazaérve a manói nem voltak otthon, mert mindegyik elment az Északi Clubba.

Persze azért a végén kiderült, hogy ez nyáron játszódott, mert ez a KÉSZ ÁTVERÉS SHOW volt.

Ui: Ezért volt dugó mindenhol, mert mindenki elment nyaralni.

Bota Norbert

Hogyan távolítsuk el a Mikulást?

Először is nem árt, ha elhelyezünk néhány banánhéjat a kertbe, vagy gumimedencét, amiben megmártózhat a Mikulás.

Ha ezeken a csapdákon keresztül mégis eljut a házig, ne feledkezzünk meg egy olyan cd-t vagy kazettát venni, amin kutyaugatás hallatszik. (Lehetőleg ne valami palotapincsi legyen) .Az még jobb, ha egy igazi vérszomjas doberman van a háznál. (Szegény Mikulás!)

Ha esetleg panelben lakunk, próbáljuk meg a lift mellé terelni, ahol - mint mindenki tudja - a szemétdobó helyezkedik el.

Valami hátsó szándékkal bírjuk rá, hogy egy csukafejessel nézze meg, nem hagyott-e valamit lent a földszinten?

Ezt célszerű a tizedik emeletről csinálni. Ha még ez után is kedve van minket meglátogatni, tegyük számára emlékezetessé a lakásba érkezés pillanatait. Az amúgy is síkos linóleumot kenjük be lágyan Vénusz étolajjal, ezzel próbára téve északi korcsolyatudását. Amennyiben ezek után is van kedve megajándékozni minket, úgy hívjuk meg a kedves öregurat a következő Mikulásra is!

Krajcsovics Noémi

Hogyan hárítsuk el a Télapót?

Fontos tudnivalók:

a Télapó a háztetőn „landol” rénszarvasaival, majd mint azt minden normális gyerek tudja, a kéményen mászik be. Mikor bejutott a házba, először is - nem ám másodszor, mint ahogyan azt kéne - a kirakott kekszet vagy a süteményt, na és persze a jó meleg tejet fogyasztja el. Azért olyan nagy a hasa, mert először a hasára gondol, és csak aztán a gyerekekre. Mikor már tele a hasa, elrejtí az ajándékokat a kandalló fölött lógó zoknikba, majd mikor végzett, Télapó módjára távozik a rénszarvasaival, de gondolom, ezt már mindenki tudja. Most inkább arról beszélnék, hogy hogyan lehet a télapót elhárítani.

1. A tetőt építsük minél meredekebbre, hogy ne tudjon leszállni a szánjával.
2. Gyűjtsünk tüzet a kandallóban, mert akkor nem tud bemászni, és bizony nem sok olyan Télapó van, aki az ajtón közlekedik.
3. Ami a sütit és a kekszet illeti, hát nem hinném, hogy egy olyan házba bemenne, ahol nincsen egy kis édesség vagy egy kis tej, tehát ez az egyik legjobb módszer az „elhárításhoz”, de ha ez sem sikerül, akkor bizony a 4., vagyis a legdurvább módszerhez kell fordulnunk.
4. A szép, tiszta, új zokni helyett egy csúnya, minimum 2 hete hordott régi zoknit kell kiraknunk. Akkor aztán többet a házunk felé sem fog nézni, ha mindent úgy végeztünk el, ahogyan az le van írva ebben a kis Télapó-elhárítási tanácsadó fogalmazásban.

Mike Szandra

A megbolondult Télapó

Éjszaka egy hatalmas robajra ébredtem. Azt hittem, hogy egy nagyképű motoros csávó az, aki most próbálja ki az új motorját! Ki is üvöltöttem:

- Itt emberi lények is laknak, ne itt száguldozzon éjnek évadján!!!

Nem jött válasz, csak egy hahotázó részeg „ho-hó”-zott be. De a motor végre leállt. Csak az az ostoba részeg nem hagyta abba... Kinéztem az ablakon és egy bazi nagy motoros szánt láttam, abban ült az a köpcös pasi, akit már rengeteg képeskönyvben láttunk, róla hittem azt, hogy egy dalos kedvében lévő részeg...

Figyeltem őt egy darabig, majd azt láttam, hogy már egy egész sor állt ellőtte.

Mindenki azt kapott tőle, amit kért. Nosza, felkaptam a ruhám, majd kiloholtam az utcára. Beálltam a sor végére, és megnéztem a szánt. Mit ne mondjak, erős egy motor volt benne.

Előre néztem és láttam, amint az egyik kis hatéves prűcsöknek átnyújt egy gránátvetőt:

- Boldog karácsonyt!

- Kö... Köszönöm szépen - majd elrohant sipítózva. - Anyu! Anyu! Nézd, mit kaptam!!!

A következő egy tv-t kért, majd a következő egy póni lovat. Kértek még hifi tornyot, számítógépet, Harry Potter 5-öt, DVD lejátszót, Porché-t és az előttem álló pedig egy aktatáskát kért tele pénzzel. Én jöttem, elé álltam, kínosan rámosolyogtam, gondolkodni kezdtem, mit akarok kéni? Majd rájöttem. Kértem egy...

Nem kértem semmit, mert túl sokat gondolkodtam és a télapó közölte, hogy már túl késő van, és ő még nem vitt ajándékot Alaszkába, szóval beindította a motort és csak úgy ott hagyott... Először hebegtem párat, majd hangos káromkodással kísérvé visszaballagtam a házba...

Horváth Ádám

Hogyan kerüljük el a Téliapót?

Először is szeretném tudatni veletek, hogy ez egy nem mindennapi iromány. Ez egy ügynevezett útmutató, ami leírja azt, hogy a nemkívánatos látogatókat hogy kell kivonni a forgalomból december 6-ára. De előtte, ha nem ismernétek, akkor a Téliapó – más néven Mikulás – egy vattaszakállas öregember, aki egy olyan kóiban szenved, amire még nincs gyógyszer. Ezért kint kell élnie az Északi-sarkon, és a hidegre való tekintettel télen, pontosan december 6-án sétálgathat a Föld eredetileg meleg tájain is. Ez az öregember azzal szórakoztatja magát, hogy a gyerekek házába betör, és otthagy maga után pár nyomot, de úgy, hogy a rendőrség semmiképpen nem találja meg. Általában romlandó ajándékokat hagy maga után.

Most akkor szerintem térjünk rá a „Téliapó-elhárítás” részleteire:

1. Mint köztudott, a Téliapó a kéményen keresztül érkezik. Kedvence a Rómeó és Júlia, mert onnan el tudta lesni, hogy Rómeó hogyan mászik fel az erkélyhez. Nos, hogy ne tudjon felmászni, gondosan le kell úgy festeni a házat, hogy a lehető legsimább legyen a fal. De ha ez mégse rejt számára akadályt, nagyon javasolt ragasztóval, illetve csúszós anyaggal bekenni a falat, így ő visszacsúszik.
2. Fokozottan ügyeljünk rá, hogy semmiképpen ne legyen létra a közelben. Ha esetleg mégis, akkor egy fűrész segítségével apró vágatokat fűrészeljünk bele, ezáltal ha rááll, akkor a fokok azonnal kiesnek a helyükről.
3. Ha viszont repülő szánnal érkezik, vagy mégis sikerül feljutnia a tetőre, akkor nincs más hátra, kénytelenek vagyunk a tetőn dinamitot vagy esetleg petárdát elhelyezni.
4. Ha ezeket is sikerülne kikerülnie, akkor érdemes ügynevezett álkéményeket építeni, vagy esetleg olyan házat választani, amin nincsen kémény, vagy annyira szűk, hogy a Téliapó nem tud rajta lemenni, mert beszorul.
5. Mikor a kéményen mégis sikerülne lejutnia, érdemes a hidegre hivatkozva begyűjtani a kandallót. Így kétszeresen is jól járunk, mert egyrészt meleg lesz a lakásban, és a Mikulás sem jut be.
6. Viszont amikor bejut, akkor már nehezebb a helyzet. Először is semmi esetre ne rakjunk ki csizmát vagy zoknit, így máris jobb, mert nincs mibe raknia a nyomokat, hogy ott járt.
7. Ha mégis kiraknánk valamit, akkor lehetőleg nagypapa legbűzősebb és lyukacsosabb zokniját vagy egy egyéves kori kiscipőt, amibe semmi nem fér bele.
8. Lehetőleg a szobánk ajtaját jól reteszeljük be!

Ha ezeket a dolgokat pontosan betartjuk, akkor 50 százalék az esélye, hogy megússzuk, de bízunk benne, hogy ezt a módszert nem csak mi alkalmazzuk, így ha minden jól megy, akkor nem lesz ideje hozzánk is bejutni.

Odüsszeusz, a csempész

Egyik nap Odüsszeusz meghallotta, hogy egy csótányt eltapostak. Ennek hatására rögtön hajóra szállt, bár azt mondta feleségének, hogy bevásárol a közeli MegaMultiplexben és vigyáz a gyerekre. Hősünk szelte a habokat, a hajó kormányosa barátja, Multifikherátosz volt. Az út során egyszer sem aludt el, sőt nagyon tevékeny volt: a hajó aljában lévő bort az út végére mind megitta. Kikötöttek Trójánál. Itt a főszereplő kihallgatta két ember beszélgetését:

1. ember: Na, most végre megmutatjuk a trójaiaknak, hogy szent isteneink szobrait falfirkákkal szennyezik be.

2. ember: Igen, most megkapják, a város vezetőjének WC-jéből kivesszük a WC papírt, és ágyába borsót rakunk. Ezért holnap nem kell majd föl időben, nem tartja meg a kampány beszédét, ezért mindenki arra a félnótás Janirszhummokra fog szavazni, aki nem tudja irányítani a várost, ezért lázadás és polgárháború lesz.

1. ember: És ezt mind Hambakukának köszönhetjük, aki kitalálta, hogy húzzunk papírzacskót a fejünkre, és így a buta trójai örök nem ismernek majd fel minket.

Erre Odüsszeusz ellopta barátja aranyóráját. Ezek a gondolatok futottak át picike agyán:

Ez most pont jól jön nekem, a trójai vámosok lehet, hogy lefüleltek volna, de hála ennek a nagyszerű trükknek, biztos hogy be tudom csempészni a 60 liter benzint, a 120 kg szenet és persze ezt a csodálatos aranyórárt, ami biztos, hogy megér 200 buznyákot.

Leszállt az est, a városban a trójaiak nagy bulit tartottak, kihallatszott a dal szövege is: „Bankrabló vagyok, egy fantomképre hasonlítok”. Hősünk szimpatizált ezzel és megitta a tartalék bort is. Odüsszeusz felkerekedett, mert sejtette, hogy „bajtársai” hamarosan

bemennek a városba. Még pont elkapta az utolsó papírzacskót, amit rögtön a fejére is húzott. Amint beért a városba elkezdett árulni. Balsorsára elkapták a rendőrök, amikor épp az utolsó liter benzint próbálta eladni. A bíróságon több évre elítélték. A fogdában elmélkedni kezdett, hogy biztos megbántotta valamivel a tolvajok istenét, Zsoltiszt. Az istenek megsajnálták őt és elküldték Erikszaszát, a tudás istennőjét, hogy segítsen szegényen. Az Istennő gyorsan végezni akart az üggyel, leszállt, elaltatta az öröket és elmondta Odüsszeusznak a cella kódját. Hősünk kiszabadult, meglovasított egy hajót és visszahajókázott Itakába. Itt felesége jól megszidta, amiért elment több mint húsz évre. Férje elővett egy gyémántgyűrűt, amit - azt mondta - vett, de mi már tudjuk a származási körülményeit. Erre a felesége megbocsátott és boldogan éltek, míg meg nem haltak.

Hány oldala van az életnek?

Egyesek szerint sokoldalú életet kell élni. Na, most már, hogy mennyi az a sok, az nézőpont kérdése.

A sörivők és tortaevők szerint csak habos oldala van az életnek. Bár vannak egyesek, akik szerint két habos oldala van, ezek:

a.) zavarodottak, b.) részegek, c.) a tortát és a sört is szeretik.

A gyümölcsléfogyasztók álláspontja alapján az életnek kizárólag napos, illetve különböző gyümölcsízű oldala van.

Brian (a Monty Python csapatából) és keresztre feszített társai szerint az életnek a napos oldalát kell nézni, tehát van holdfényes, száraz, hűvös, csapadékmentes, illetve borús oldala is (©OMSZ☺) (Elnézést kérek az időjárás-jelentés fanatikusaiktól a kihagyott meteorológiai fogalmakért.)

Luke Skywalker és a messzi-messzi galaxis lakói szerint van sötét és világos oldal, de ez nem biztos, hogy az életre vonatkozik...

Ránki Dániel

Szalméti Zsombor versei

Szabad érzelembrázolás

Virágillatot töm a szél szaglószervembe.
Nem jutsz az eszembe.
Tücsökláb hangját helyezi a szél fülembe.

Nem jutsz az eszembe.
Nádperjének ízét nyomja a szél nyelvemre.

Nem jutsz az eszembe.
Laza homok porát szórja a szél kezembe.
Nem jutsz az eszembe.
Fényt és árnyékot játszva tör a szél szemembe.

Nem juthatsz az eszembe,
mert telítve van Veled.

Tsz. 2000. V. 18.

Arcot puhítható hűvös szita-felhőben bomló természet-illat törődésében állva

De jó itt!

Bp. 2000. dec. 4.

Már-már abszurd
- név nélküli - líra

Válasz

Igen, Szilvi,
Ha nem hiszed el,
Hívd el a Vívít,
Ő rögbizik. Nem?

Vagy

Keserű a csoki,
Savanyú a tej,
Ne szomorkodj, Szilvi,
Mert nem vagyok Te!...

A művészetismeret munkacsoport

olvasási verseny

hírdet a hetedikeseeknek és a nyolcadikosoknak. A verseny szabályait, feltételeit a szaktanárok ismertetik (ismertették) a művészetismeret-órán.

Emlékeztetőül álljon itt

az ajánlott művek listája:

1. Jack London: Az éneklő kutya
2. Jack London: A vadon szava
3. Charlotte Bronte: A lowoodi árva (Jane Eyre)
4. Dickens: Twist Olivér
5. W. Scott: Ivanhoe
6. Stevenson: A kincses sziget
7. Dumas: a három testőr
8. Durrell: Állatkert a poggyászsomban vagy más műve
9. Sienkiewicz: Sivatagon és vadonban
10. Capek: Egy kis foxi élete
11. Mátyás Iván: Csutak és a szürke ló
12. Szabó Magda: Abigél
13. Csáth Géza: Egy vidéki gimnazista naplójából
14. Karl May: Winnetou
15. Cooper: Vadölő
16. Cooper: Az utolsó mohikán
17. Verne: Kétévi vakáció
18. Verne: A 15 éves kapitány
19. Mark Twain: Tom Sawyer kalandjai
20. Tolkien: A Gyűrűk Ura
21. Defoe: Robinson
22. Bürger: Münchhausen báró
23. Fekete István: Bogáncs
24. Fekete István: Kele
25. Fekete István: A koppányi aga testamentuma
26. Becher-Stowe: Tamás bátya kunyhója
27. Kastner: Május 35
28. Rowling: Harry Potter kötetek
29. Gárgonyi Géza: Ida regénye
30. Jókai Mór: Az arany ember

M-AKTÁK

- BAJBAN A MIKULÁS -

EPISODE 1.

MADE BY SOMÁDI & 55K CORP.

MÁSNAP...

3.

4.

1. ZULU: 21.59 NORTH POLE, RENSZARVASKARAM

1.

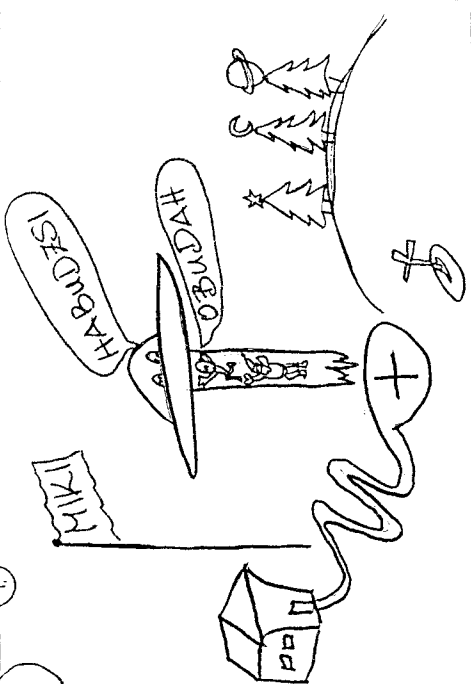

2. MIKULÁS-LAKÁS

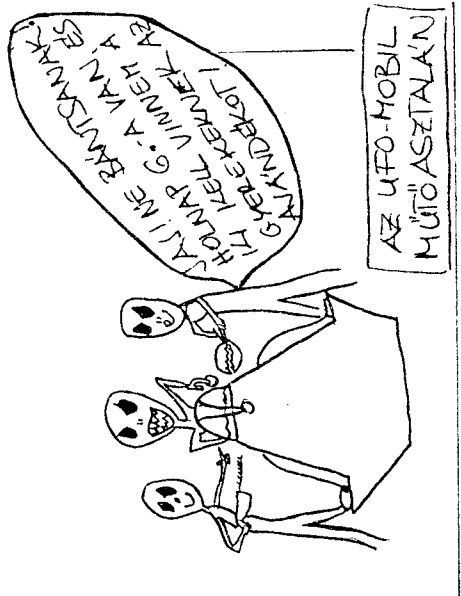
2.

7.

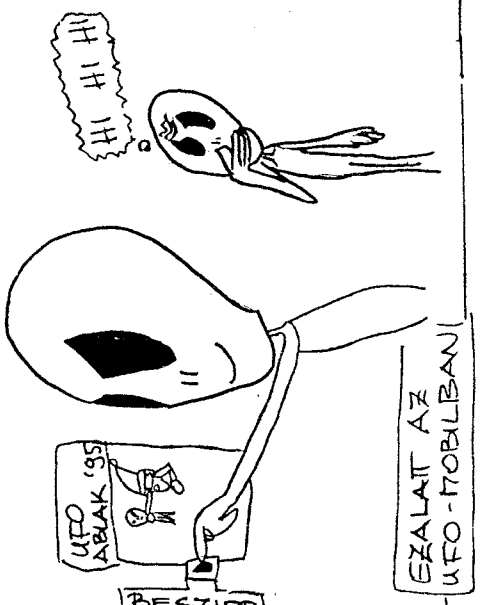
8.

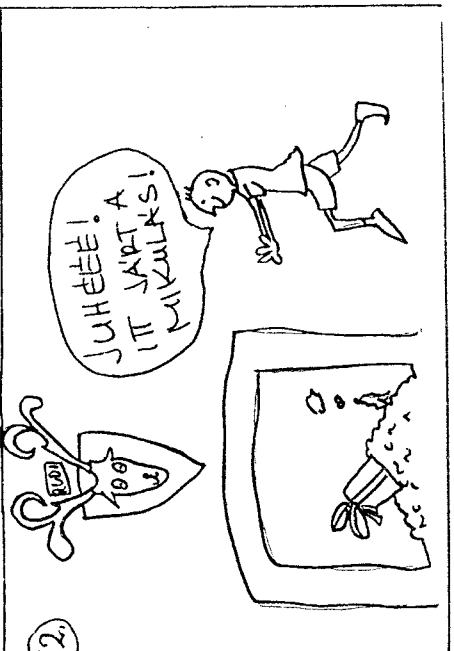
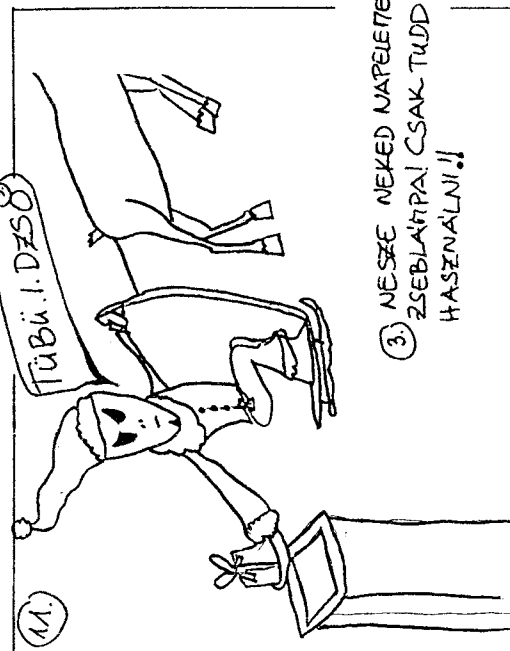
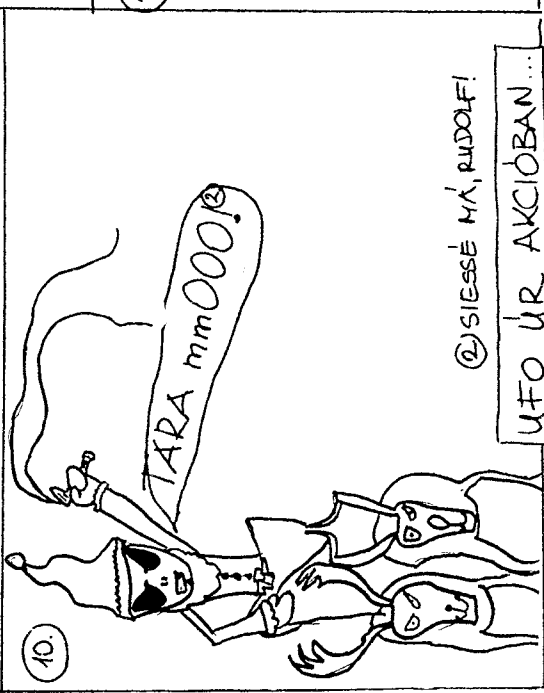
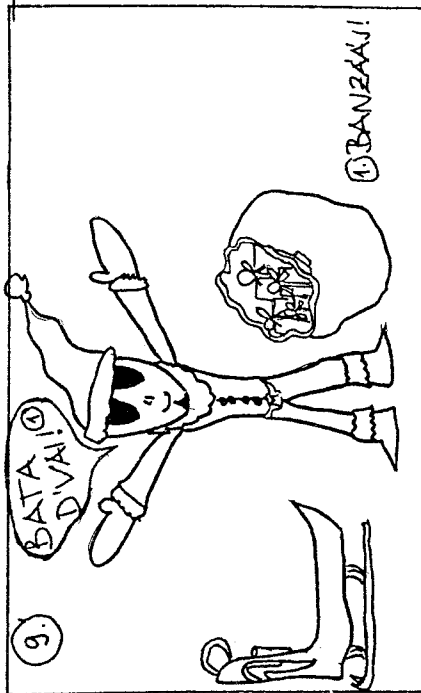

5.

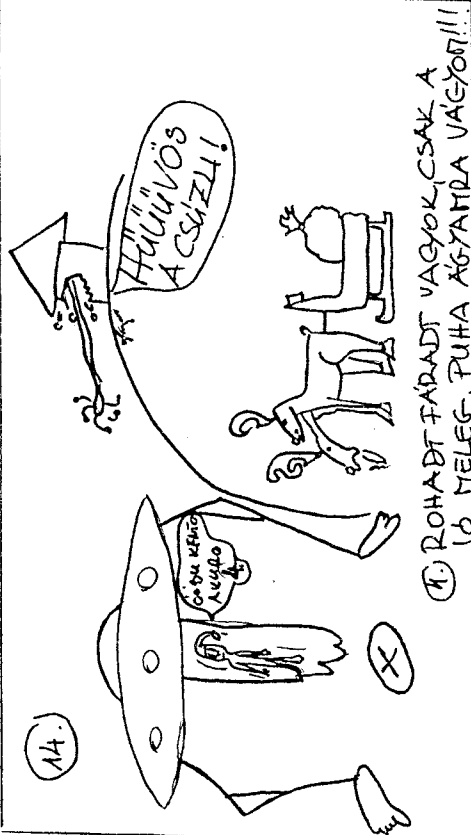

6.

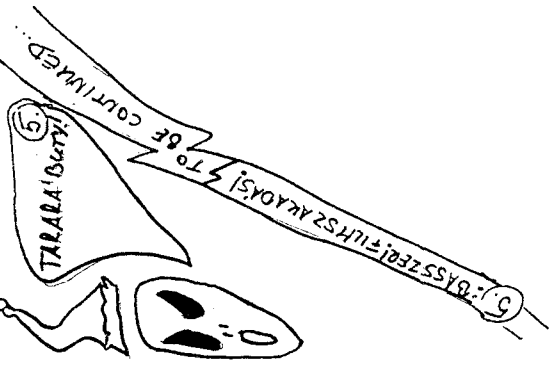
13

14. ROHADT FÁRADT VAGYOK CSAK A 10. MELEG, PUHA ÁG-YAMRA VÁGYOK!!!

14.

THE END?
THE TRUTH
IS ON THE OTHER
SIDE....

15

TRUTH

IDEGEN NYELVI HÍREK

A SZMAR10 osztályból a már korábban megszerzett angol középfokú szóbeli vizsga után sikeres írásbeli vizsgát is tett

még a nyáron:

most novemberben:

**Antal Mónika és Tókei Tímea,
Denke Attila, Forrai Márton,
Oláh Tibor és Szabó Márton**

Gratulálunk!

(Lehet drukkolni a januáriaknak!)

Más

PITMAN Próbavizsgára lehet jelentkezni az ILS Nyelviskolánál (Budapest, V. Szemere u. 10. félemelet). Próbavizsga minden hétfőn van, 1000 forint, legkésőbb előző hét péntekig kell jelentkezni (mindennap 8-tól 18-ig vannak nyitva). A szóbeli eredményét azonnal megmondják, az írásbeli 2-3 nappal később van meg.

Kosztolányi Dezső: A gipszangyal

Varjú Péter, a tanyai tanító már ösz óta töprengett azon, hogy karácsonykor milyen ajándékkal lepje meg a hűgát.

Ezek Budapesten laktak. Egyre több szívesseget tettek neki, s ő az ajándékkal ki akarta fejezni, mennyire szereti őket, milyen nagyra tartja rokoni kedvességüket.

Két évvel ezelőtt vitt nekik egy söröskészletet – kancsót és poharakat -, tavaly meg egy kínai ezüst cigarettatárcát, melynek födelén egy ló ágaskodott.

Mit vásároljon az idén? Nehéz volt ezt eldönteni.

Voltaképp kevés dologgal lehet meglepni az embereket. Arra gondolt, hogy majd vesz még egy söröskészletet vagy még egy cigarettatárcát, végre kettő is elfér a háznál, de erről a tervről letett.

Az ünnepek előtt pár nappal fölutazott Budapestre. Sorra járta az üzleteket, keresett valami megfelelő ajándékot, de nem talált. A kereskedők teledeszélték a fejét, ide-oda ráncigálták, körülhízelegették és lemosolyogták, ő azonban csak állt a sok holmi között, sóványan, mint a piszkafa, grádicsosan nyírt, fölfelé fésült hajával, tűnődött, nem tudott választani, bocsánatot kért, és egy másik üzletbe nyitott. Így esetlett-botlott, határozatlanul.

A karácsony előtti napon délután, amint a Rákóczi úton kóválygott, a kirakatokat bámulva, egy izmos, tagbaszakadt, „behü-

zó”, aki télikabátban leste künn az utcán a vevőket, észrevette ezt a cingár, tétova, vidéki emberkét. s szelíd erőszakkal betuszkolta a boltba.

Ott egy gipszangyalt mutattak neki.

- Gyönyörű! – kiáltotta a tanító, az önkéntelen elragadtatás hangján.

Aztán fölrette csíptetőjét, és úgy nézegette a gipszangyalt.

A gipszangyal nagy volt, akkora, mint egy tízéves leányka, kezeit imára kulcsolta, szemét az égre fordította, és mosolygott, oly édesen mosolygott, mintha nem is gipszből, hanem süveg-cukorból faragták volna ki.

A tanító a szűk homlokát ráncolgatva visszamosolygott rá. A kereskedő és a segédek is mosolyogtak, hogy a gipszangyal, mely már régóta a nyakukon porosodott, s a tanító ily szerencsésen egymásra talált.

Huszonöt pengőre tartották.

- Nem lesz drága? – kérdezte.

A kereskedő és a segédek viharosan tiltakoztak.

Már s csomagolták, hogy hazaküldjék. A tanító sietve fizetett – szeretett hamarosan túlesni a kellemetlen dolgokon -, de minthogy nem bízott a pesti emberekben, inkább maga vitte haza. Kebléhez ölelte a gipszangyalt, és úgy botladozott vele a népes utcákon, közben pedig állandóan reszeltett, hátha összetörik a szobor. De nem történt semmi baja. Szállójában kicsomagolta, letette a padlóra, és hosszan bámulta a homályos villanyfényben.

A gipszangyal most is mosolygott, szírupédesen és émeleyítően, de a mosolyával együtt valami nagy-nagy szomorúságot is árasztott, mint az ízléstelen gyári holmik, melyek a művészekét akarják utánozni.

A tanító elszomorodott. Félt, hogy túlfizette, és becsapták. Félt, hogy sógorának meg a húgának nem fog tetszeni. Félt, hogy nem tudják majd hova tenni, hiszen lakásuk telis-tele van csecsebecsékkel, tavaly egy szobrot is vettek, igaz, hogy az csak egy öreg szakácsné ábrázol, és sokkal kisebb, mit ez.

Egyelőre a gipszangyalt letakarta az ágyterítővel, hogy ne is lássa.

Ez volt az ő rendszere. Nem szeretett arra gondolni, ami kellemetlen. Magára se igen gondolt, csak fölkel és lefeküdt, dolgozott és pihent, élt. Nyáron valami mérges bibircsók nőtt az állán. Akkor hetekig nem nézett tükörbe, mindaddig, míg a bibircsók le nem száradt, s szentül meg volt győződve, hogy a bibircsók azért múlt el, mert figyelemre sem méltatta.

A gipszangyal azonban nyugtalanította. Hol levette róla az ágyterítőt, hol megint ráborította. Egyszer tetszett neki, másszor nem tetszett. Még éjszaka álmából is fölkel, hogy megtekintse. Akkor megint nem tetszett neki. Reggel azonban kisütött a nap. Akkor megint tetszett neki.

„Ha nem mosolyogna – mondogatta magában –, akkor nem érne ennyit. De mosolyog. Olyan édesen mosolyog.”

Ebbe aztán meg is nyugodott.

Karácsony estéjén maga vitte rokonaihoz, titokban, anélkül, hogy látták volna előzőleg, a karácsonyfa alá állította.

Amint sógora meg a húga megpillantotta az ajándékot, kissé elmosolyodott, de kissé meg is döbbsent.

- Milyen kedves vagy – mondogatták. – Köszönjük, nagyon köszönjük. De miért vered magad ilyen költségre.

- Tetszik? – kérdezte a tanító.

- Nagyon szép – biztattatták, de nem néztek a gipszangyalra, mely a maga gyári ízléstelenségével, mintha elsötétítette volna a karácsonyi gyertyák vidám lobogását.

- Az a szép rajta – szölte a tanító zavartan –, hogy olyan édesen mosolyog.

Gyászos hangulatban vacsorázott. A villanyok szikráztak körötte, a fánk párája összeölelkezett a fenyőfa s a csepegő viaszgyertyák szagával, a poharakban topázszínű és rubinvörös borok csöpögtek, de ő csak hallgatott, gondolkodott és ivott, egyre többet ivott. Nézegette a sógora nyakkendőjét, s az jutott eszébe, hogy ő sohase tudna ilyet kiválasztani. Amit magára vesz, az nem áll jól neki. Bútorai is milyen furcsák, és mégis finomak, fogalma sincsen, hogy miért.

Éjfél felé, mikor asztalt bontottak, és átmentek a másik szobába, oda, ahol a karácsonyfa alatt a gipszangyal állt, a bortól egyszerre megoldódott a nyelve.

- Nézd sógor – mondotta kötekedve. – Én szeretem az egyenes embereket. Miért nem vagy hozzám őszinte. Érzem, hogy te lenézel engem. Igenis megvetsz engem, te is, a húgom is.

Sógora tiltakozni próbált, de ő nem engedte:

- Hallgass! – folytatta emeltebb hangon. – Vacsorázunk. Jól van. A vacsora pompás volt. Megöleltél, amikor idejöttem, szívesek vagytok mind a ketten, tenyereteken hordoztok. A vacsoránál sört ittunk. Hol a söröskészletem? Lásd, már nem is emlékszel rá. Két évvel ezelőtt hoztam nektek egy söröskészletet, poharakat meg egy kancsót, arany betűkkel volt ráírva: *Emlék*. Hova tettétek? Az üvegszekrényben se látom. Kidobtatok a szemétre. Megkínáltál cigarettával is. A cigarettatárcámat, azt a szép cigarettatárcát se hordod. Szégyelled. Valld be, hogy szégyelled.

- Részeg vagy – mondta a sógor.

- Nem vagyok részeg – kiabált a tanító. – Én már napok óta nem tudok aludni, mert érzem, hogy ti gyűlöltök engem, igenis, gyűlöltök engem, csak azt nem tudom, hogy miért. Mit vétettem én nektek? Miért nem jók az én ajándékaim? Ezen is mosolyogtatok. Ne tagadd, mosolyogtatok rajta. Legjobban szeretném összetörni az öklömmel ezt az angyalt, ezt a szegény, szép, fehér angyalkát, mely azt mondja nektek, hogy szeretlek benneteket...

Föl is kelt, és karjait fölemelte, a karácsonyfa elé tántorgott, hogy összezúzza a gipszangyalt. Csak a húga tartóztatta föl.

- Részeg vagy - ismételte a sógora. - Részeg.

- Nem vagyok részeg - rikácsolt a tanító. és sírva fakadt. - Csak fáj, nagyon fáj, itt - és a szívére mutatott. - Rátapostatok.

Vizet, feketét itattak vele, lassan ki is józanodott és elcsitult. Akkor egy kocsiba rakták, hazavitték szállójába, ott lefektették. Megígérte nekik, hogy másnap meglátogatja majd őket, de a hajnali vonattal hazautazott, a tanyára.

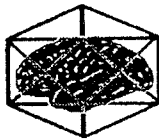
Pár nap múlva levelet kaptak tőle, abban bocsánatot kért, mentegette magát a „karácsonyi botrány” miatt, azt írta, hogy nagyon ideges.

Otthon, a szünidő alatt, komoran járkált föl-alá kis szobájában. Abbahagyta a pipázást is. Elővette hegedűjét, próbált valamit játszani, kétségbeesetten tette vissza tokjába. Nem tudott jól hegedülni. Izgalmát mégis legjobban csillapította a bor. Részegen feküdtt le, és reggelenként sápadta, borostás állal ébredt.

Januárban valami gazdához volt híva disznótorra. Akkor is sokat ivott. Egyedül ballagott haza a végtelen pusztán. Sűrű hó esett. A hóra vékony jégkéreg fagyott. Mentemdegélt a fehér éjszakában, lógatva sovány fejét. Gémeskutakat látott, behavazott

boglyákat, kukoricagórékat, pajtákát és istállókat. Akkor egyszerre valami elérzékenyülés fogta el, és sírni kezdett. Könnye lecsorgott, és azonnal megfagyott. De jólesett sírnia. Szűresőlte az édes szomorúságot. Észébe jutott a söröskészlet, a kancsó, amelyre aranybetűvel van ráírva: *Emlék*, a kínai ezüst cigarettatárcza az ágaskodó lóval s a gipszangyal is, mely oly édesen mosolygott. Az is észébe jutott, hogy valaha a képzőben tanult Michelangelóról, aki haragos és gyönyörű, erős és bajnoki angyalokat faragott, és hogy vannak dalok is, melyek teljesen el tudják mondani, hogy mi fáj a szívünk mélyén. Siratta életét és kicsiségét. Megsiratta a szűk homlokát, garádcosan nyírt haját, kitérdelt nadrágját, szemét, mely eddig vak volt és nem látta a titkos szépséget, s megsiratta a gipszangyalt is, az olcsó és ízléstelen gipszangyalt, mely oly szomorú és igénytelen volt, mint ő. Édes szibbadság bizsergette tagjait, és lassan elálmosodott. Álmában a gipszangyalt látta, aki fehérén, mint a hó, feléje mosolygott, és egyre közeledett, egyre nőtt, elcinte csak akkora volt, mint egy ember, később azonban akkora lett, mint egy ház és egy hegység. A gipszangyal szelíden karjaiba fogta, és ő boldogan hanyatlott oda, engedte, hogy magához szorítsa, fölemelje a fatörzsről, és vigye-vigye, fölfelé.

ÖNISMERETI PROGRAM BOLYGÓNK SZÁMÁRA

Üreszközökkel, műholdakkal már majdnem negyven éve figyeljük 4,5 milliárd éves bolygónkat. A kozmosz feneketlen mélysége előtt lebegő, a koromfekete háttérből színpompásan felcsillanó Föld képe rádöbbenett néhány szemlélő és gondolkodó embert arra, hogy milyen magányos és sérülékeny ez a parányi égitest. A világegyetemben eddig nem ismerünk más helyet, ahol kialakult és magas szinten szerveződött az élet. Az emberiség túlszaporodása, a természeti környezet kirablása azonban könnyen véget vehet ennek a virágzásnak. Ahhoz, hogy tenni tudjunk fennmaradásunk érdekében, mindenekelőtt azt kell pontosan ismernünk, hogy milyen folyamatok mennek végbe Földünk bonyolult egyensúlyában, a közetburok, a víz, a levegő és az élővilág kölcsönhatásában.

Az elmúlt év decemberében a kaliforniai Vandenberg légítámaszpontból felölttek a Terra nevű műholdat. Az 1,3 milliárd dolláros szerkezet segítségével a tudósok napról napra követhetik Földünk állapotváltozásait és kölcsönhatásait. A Terra a Földi Megfigyelő Rendszer (Earth Observing System, EOS) elnevezésű hálózat része. Az EOS keretében a NASA olyan műholdakat állít pályára, amelyek folyamatosan figyelemmel kísérik a geoszféra (levegő-, víz- és talajburok) állapotváltozásait és kölcsönhatásait, illetve az ezekre gyakorolt emberi hatásokat. Sokan gondolják úgy, hogy ez lesz a Föld első mindent átfogó vizsgálata, amelyből felbecsilhetetlen értékű, környezetünk megóvásához nélkülözhetetlen információkat nyerhetünk. A Terra öt tudományos műszere segítségével többek között a talaj állapotát, a klíma változásait, az ózonszintet, a természeti katasztrófák (pl. erdőtüzek) hatásait, az aszályokat és áradásokat vizsgálhatja. Egyik műszere nagy részletességű infravörös felvételeket készít a felszínről, egy másik a bolygó sugárzási egyensúlyát és a felhők ebben betöltött szerepét vizsgálja. A sugárzási egyensúly vizsgálata azért különösen fontos, hogy megállapíthassuk, mennyire veszélyes valójában a fokozódó üvegházhatás szerepe.

További két műszerrel különböző léptékű mérések készíthetők (akár globálisak is) a szárazföldrök és az óceánok vizgőz és aeroszol részecskék mennyiségéről. Az egyik legfontosabb műszer a MOPITT (Measurements of Pollution In The Troposphere), amely - mint azt a neve is elárulja - a légkör legalsó rétege, a troposzféra szennyezettségi állapotát, illetve a szárazföldekkel és tengervízzel történő kölcsönhatását vizsgálja. Évente kb. 2-5 millió tonna szén-monoxid kerül a légkörbe. Ennek mintegy fele természetes forrásból, a növények kibocsátásából származik, a másik fele viszont az emberi tevékenység - főleg a fosszilis tüzelőanyagok és a biomassa elégetése - hatására alakul ki. A felszín közelében a szén-monoxid mérgező gáz, ha magas koncentrációban van jelen. Amint felfelé emelkedik a légkörben, szén-dioxidá, a jól ismert üvegházhatású gázzá alakul át. A szén-monoxid molekulák kb. 2 hónapos élettartama lehetőséget nyújt arra, hogy mozgásukat követve feltérképezzük a globális légköri mozgásokat. A metán megfigyelése is igen fontos, mivel kb. hatvanszor hatékonyabb üvegházhatású gáz, mint a szén-dioxid. Főleg a hideg éghajlatokon fekvő mocsarakból, a szubtrópusi rizsföldekből, a természetes és mesterséges gázkitörésekből, illetve a szarvasmarhák és a természetek életműködései során kerül a légkörbe. A metán molekulák élettartama 10 év is lehet, így a források helyét nem lehet azonosítani - ehelyett a gáz pontos légköri mennyiségét és eloszlását szeretnék feltérképezni. A Terra közel poláris pályán keringve (vagyis kb. a sarkok felett elrepülve) 100 percenként kerüli meg a Földet. A friss adatokat a világ tudósainak százai között osztják el, hogy számítógépes modellekbe illesztve elemezzék azokat.

Az űrszonda sikeresen elfoglalta végső pályáját és 2000. március 17-én pénteken megkezdte az első adatok és képek letöltését a Földre. Már február 23-án ráállt a 705 km-es magasságú pályára, de csak március 10-én jelentették be a sikeres manővert. Az elővigyázatosság nem volt véletlen, ugyanis az eredeti tervezet szerint ennek már január végén meg kellett volna történnie. Műszaki problémák miatt azonban átmenetileg megszakították a pályamódosító manőve-

reket, s csak később, több kisebb lépésben folytatták. A végleges pálya elérése után a repülésirányítók megkezdték a műszeres adatgyűjtést, s elkészítették az első képeket. A jelenlegi adatok szerint minden berendezés kitűnően működik, s a szonda készen áll arra, hogy megkezdje tudományos munkáját. Ez április közepén várható, s ezután havonta hat terabyte-nyi adatot közvetít majd a Földre.

Veres Gábor

„Önelalvó” cigaretták New Yorkban

2003 közepétől New York államban csak olyan cigaretták forgalmazhatók amelyek papírjában olyan összetevők vannak, amelyek megakadályozzák, hogy a cigaretta tovább égjen, ha egy bizonyos ideig nem szívják. A tüzesetek es eldobott csikkok miatt van erre szükség!

A Vak hal szeme

Egy barlangi vizekben élő halfajta több millió éven át vak volt, de most amerikai kutatók növesztették nekik szemét. Ezt a „műtetet” úgy hajtották végre, hogy egy napvilágban élő közeli rokonának szemlencséjét ültették be a szemüregebe. Az elsorvadt szem kifejlődött a szemlencsére által közvetített jelek hatására. A folyamat két hónapig tartott.

A Rolls-Royce illata

Az angol gyártású autók új modelljeinek tulajdonosai arról panaszkodnak, hogy az autók illata már nem a régi. A „hagyományos” illat kialakításában szerepe volt a régi modellekben a bőrhuzatnak, illetve a fa szerkezeti elemeknek. Mivel az újabb modellekben előtérbe került a műanyag elemek alkalmazása, az autók illata is megváltozott. A probléma megoldására a cég kifejlesztette a Rolls-Royce parfümöt.

Leonardo ejtőernyője

Több, mint ötszáz évvel ezelőtt Leonardo da Vinci lerajzolta az első ejtőernyő tervét.

Egy brit ejtőernyős, Adrian Nicholas egy háromezer méter magasban lebegő hőlégballonból hajította végre az ugrást. Sokan kételkedtek az ugrás sikerességében, mert a fából és vászonnál álló, 85 kg-os szerkezet a földetéréskor könnyen agyonnyomhatta volna az ugrót. Ezt úgy oldották meg, hogy százszáz méteres magasságban Nicholas ledobja magáról a szerkezetet és egy modern segédernyővel simán földet ér.

HÍRZÓNA

összeállította a SZMARIO

Spermagyilkos penlekák

Német kutatók szerint az eldobható penlekák okozzák a férfiak nemzőképességének csökkenését, hiszen jelentősen megnövekedik a test hőmérsékletét az általuk befedett részen. Az elmúlt 25 évben 25%-kal csökkent az ondósejtek száma!

Hét anyának hány gyermeke?

Az európaiak 99%-a, azaz több millió ember hét asszonytól származik. Ez a hét asszony 450 ezer éve érkezett Afrikából Európába. Bryan S. 6000 véletlenszerű kiválasztott európaiat megvizsgálva a mitokondriális DNS-üket ami csak az anyai ágon örökölődik. Az eredmények azt mutatták, hogy hét ősanýafa vezethető vissza Európa lakosságáig

Koffeinmentes kávé és tea - gén technológiával?

Géntechnikai beavatkozással elérhető, hogy a kávé- és teanövényben ne keletkezzen koffein. A koffein szintézisét irányító gén segítségével keletkező enzim, a koffein szintetáz nem stabil ezért el lehet különíteni. Ez az enzim a koffein szintéziséhez szükséges utolsó két lépést katalizálja. Ennek az enzimmel megfelelő gént tudták azonosítani és baktériumokban klónozni. A keletkezett enzim ugyanolyan, mint a növényekben. Ezzel lehetőség nyílt olyan kávé- és teanövények termelésére, melyekből hiányzik az enzim termeléséért felelős gén. Koffeinmentes, de íze ugyanolyan.

Expedíció a Titanicba

Expedíció indul a Titanic belsejébe - mely 1912-ben süllyedt el -, hogy a még fellelhető tárgyakat a felszínre hozzák. Korábban (1987-ben és 1998-ban) már szerveztek kutatásokat, melyek során mélytengeri robotok segítségével kb. 5000 leletet már felhoztak a szerencsétlenül járt óceánjáró fedélzetéről, de ezek a szerkezetek sajnos a hajótestbe még nem tudtak bejutni. A mostani expedícióban a Föld 12 legnagyobb tudósa vesz részt, köztük az Orosz Tudományos Akadémia óceánkutató részlegének munkatársai két kutató tengeralattjáróval.

Csám-csám a gasztrorobot

Csám-csám (Chew-Chew) egy vonathoz hasonló szerkezet, ami kizárólag élelmiszert fogyaszt. Ezt a robotot augusztusban mutatták be egy Hawaii-on rendezett robotikai konferencián. Gyomra mikrobális üzemanyagcella, melyben kóli baktériumok bontják le az ételt. Chew-Chew leginkább húst eszik, mert a zöltségek kevésbé hasznosak számára. A folyamat az emlősök légzéséhez hasonló, de az oxigén szerepét itt elektronok töltik be. Nincs keze és lába, ezért mesterségesen kell etetni. Eddig még csak kockacukrot fogyaszt, ezért az anyagcsere csak víz és szén-dioxid. Chris Melhuis szerint a tengerben hasznosabbak a robotok, de a tervező (Stuart Wilkinson) nem ért egyet ezzel.

CSERNOBIL KONYEC

ÖTVEN ÉVE HÉTROL HÉTRE...

alapítv

14 évvel a katasztrófa után, 2000. december 15-én pénteken 16 óra 44 perckor örökre leállították a csernobili atomerőművet.

1986. április 26-án felrobbant az atomerőmű 4-es blokkja. Ez a katasztrófa volt az eddigi legsúlyosabb nukleáris baleset. Az áldozatok számát nagyon nehéz megbecsülni, de biztos állítható, hogy a hatás nagy területekre terjedt ki. A radiokatív eső Fehéroroszországban teljes falvakat betegített meg. A levegőbe jutott sugárzó anyag is jelentős volt.

A csernobili 4-es reaktor robbanását sorozatos és igen súlyos emberi mulasztások okozták. A kezelőszemélyzet többszörösen megszegte a szabályzatot, többször kiiktatta az automatikus biztonsági rendszert. A szovjet vezetés (Gorbacsov főtökárral az élen) igyekezett titokban tartani a súlyos balesetet, de egy svéd atomerőműben a reggeli műszakváltásnál feltűnt a megnövekedett sugárzás. Csernobilt és a közeli Pripjaty városát, ahol az atomerőmű dolgozói laktak, később telepítették ki. A mentésben részt vevő ún. likvidátorok védőruha nélkül dolgoztak.

1986. decembere óta az erőmű megmaradt részei tovább működtek. A nemzetközi szerződések értelmében az ukrán államnak azonban pénteken be kellett zárnia örökre az erőművet.

Az ukrán elnök ünnepi beszédet mondott az esemény alkalmából. "Megerősítjük a világgal szembeni kötelezettségünket, végleg elbúcsúzunk a totalitárius múlt örökségétől, ismételten hangsúlyozzuk szándékunkat, hogy jövőnket megfontoltan és felelősen, az európai választás, valamint az ukrán nép és az egész emberiség jövő nemzedéke iránti gondoskodás jegyében építjük fel"- mondta Leonid Kucsma. A beszédben utalta arra is, hogy Ukrajna nem felelős a katasztrófáért, a következményeket mégis ennek az országnak kell elviselnie. A világ vezető gazdasági nagyhatalmai (G7) 2 milliárd dollárral támogatták Ukrajnát és az ország újabb hiteleket kap, hogy két új atomerőművet építhesen fel.

Főző Attila (kemia@sulinet.hu)

Ajánlott linkek:

Chernobyl Children Project - <http://www.adiccp.org/>
Chernobyl.com -
<http://www.chernobyl.com/chernobylphotos.htm>
Reaktorbalesetek -
<http://www.npp.hu/tortenelem/balesetek3.htm>
A csernobili baleset háttere -
<http://www.kfki.hu/~hnucso/cserno12.htm>

Netikett

Az Internet használata sok kérdést vet fel. A közelmúltban néhány eset kapcsán az Iskolabírószág kisebb informatikai továbbképzést kapott. Az iskolai Netikett által érintett témákat a PoliÉSZter hasábjain is górcső alá vesszük. Bizunk abban, hogy ez a médium is segít abban, hogy jobban megértsük az Internet működését.

1. rész

Láncrevelek

Időnként kapunk olyan leveleket, hogy ingyemobil nyerhetünk vagy egy rákos kisgyereken segítünk, ha az e-mailt még húsz címre elküldjük. Hasonló az a levél, mely az afrikai nők egyenjogúságáért hív küzdeni vagy nagy szerencsét ígér a házának. Ezek ún. láncrevelek. A láncreakcióhoz hasonlóan, igen gyorsan képesek terjedni és sokasodni. Ha elküldök egy levelet 20 példányban és azt minden címzett gyorsan továbbküldi, akkor már 400 levél folytatja az útját. A következő lépcsőben már akár 8000 e-mail is keringésbe kezdhet.

A láncrevelek feleslegesen terhelik a hálózatot, számos felhasználónak kellemetlenséget okozva. Ha ilyen e-mailt kapunk, ne küldjük tovább, hanem figyelmeztessük a feladót, hogy nem a legjobb utat választotta.

(folyt. köv.)

Ha kíváncsi vagy valamire, kérdésed, ötleted van keresd az Informatika munkacsoportot e-mailen vagy személyesen.

Főző Attila (attila@faber.poli.hu)

**TERMÉSZETISMERET
TANANYAG A WEBEN**
Demonstrációs anyagok,
oktatási segédletek

elsősorban a Politechnikum
diákjai számára

www.poli.hu/term

A gombák szag és illatanyagai

Szag alatt a szaglószervünkben levő idegvégződéseknek oly ingerét értjük, mely bennünk különféle - kellemes vagy kellemetlen - érzést kelt. Ezeket az idegvégzeket azok az anyagi részecskék okozzák, melyek az idegvégződésekhez jutnak s azokra hatnak.

A szag lehet kellemes és kellemetlen. A kellemes szagot illatnak, a kellemetlent büznék nevezzük. Az emberek ésszentszerűleg is mindig az illatokhoz vonzódtak, az illatokat keresték. E nemű szükségletüket készen kapták a nyíló, friss virágban, melynél finomabb illatot ma sem tudnak előállítani. Am a fiatalság múló dolog, ezért megkísérelték konzerválni. A szárított rózsaszirmokat, levendula- és narancsvirágot ma is használjuk. Rájöttek hamar arra is, hogy vannak egyes oly gyanták, balsamok - benzoe, myrrha, tömjén, ladanum - stb., melyeknek tartósabb az illatuk. Rájöttek arra is, hogy magasabb hőmérsékleten jobban érvényesül az illatuk, ezért parázsra dobták, s a füstjét használták illatosításra. Per fumum használták, innen származik a parfüm elnevezés. Ez a szokás ma is fennmaradt a templomok tömjénfüstjében.

Jellegzetes „gombaszag”

A gombák jellegzetes aromáját illékony anyagcseré termékeik idézik elő. A különböző gombákban azonosított illékony vegyületek száma ma már több százra tehető.

A gombák jellegzetes szagának kialakításában fontos szerepet játszanak a nyolc szénatomot tartalmazó vegyületek. Ezek közül is a legfontosabb a majdnem összes, megvizsgált gombában kimutatható 1-oktén-3-ol, amelyet már 1936-ban azonosítottak a Japánban kedvelt matsutake (töltőstönkű gyűrűspeszke) gombában és matsutake-alkoholnak nevezték el. Azóta magasabbrendű növények illóolajának egész sorában is kimutatták, és azt is megállapították, hogy az egyes tejtermékek fémest mellékképzéért felelős 1-oktén-3-on is feltehetőleg ebből az alkoholból képződik. Az 1-oktén-3-ol a gombákban linolsavból keletkezik lipoxigenáz enzim segítségével.

Az a megfigyelés, mely szerint a természetben található izletes csiperkének sokkal intenzívebb a gombaszaga, mint a természet csiperkéé, összhangban áll azzal, hogy az izletes csiperke lényegesen több (18 ppm) 1-oktén-3-olt tartalmaz, mint a természet csiperke (3,3 ppm).

A különféle gombafajok különböző mennyiségben tartalmaznak 1-oktén-3-olt, így például - az összes illékonyanyag százaléklában kifejezve - a közkezdelt sárga róka-gomba 66%-ot, az izletes vargánya 49%-ot, míg a természet csiperke 33%-ot. Természetesen a gombák eltérő szaga az 1-oktén-3-ol koncentrációban mutatkozó eltérése

kívül főként az egyéb illatanyagok mennyiségében fennálló különbségekre vezethető vissza.

Az $R-CH(OH)CH=CH_2$ összegképlettel jellemezhető különböző alkoholok (R= metil, ..., pentil) szagának vizsgálata azt mutatta, hogy az 1-oktén-3-ol mellett csak az 1-heptén-3-ol mutat egészen gyenge gombaszagot. Az 1-oktén-3-ol telített változata, a 3-oktanol csak nagyon gyengén gombaszagú, míg az 1-oktanol, 2-oktanol, 1-heptanol és 1-nonanol esetében egyáltalán nem tapasztalható gombaszag, ami azt jelzi, hogy a jellegzetes gombaszag kialakulása szoros kapcsolatban van a kettős kötés jelenlétével és a hidroxilcsoport 3-as helyzetével.

A gomba szaga jelentős mértékben megváltozhat főzés hatására, amikor is új vegyületek képződhetnek, egyes anyagok elbomlanak, más komponensek elillannak.

A gombák 1-oktén-3-ol tartalmát a származási hely is jelentősen befolyásolhatja, így például a Lengyelországban gyűjtött izletes vargányában az illatanyagok 82%-a, míg a Finnországban gyűjtöttben 49%-a 1-oktén-3-ol.

A gomba szagát egyes esetekben a gomba kora is befolyásolja: a gyümölcsszagú földtoló galambgomba a gomba öregedésével halveszagúvá válik; a fiatal korban sperszagú susulykák némelyike az öregedés folyamán jázminillatúvá válik; a mézszagú galambgomba friss állapotban szagtalan, csak a szárítás során válik mézillatúvá hasonlóan a barnulóló galambgombához, amelynek szaga a főtt rákhoz lesz hasonló idősebb korban. Feltehetően ezek a "látens" szaganyagok, ugyanúgy mint számos magasabbrendű növényben, szagtalan glükozidok formájában vannak jelen a gombában, és enzimek hatására hasadnak fel cukorra és illatanyagokra, továbbá a levegő által előidézett oxidációs folyamatok is hozzájárulhatnak a szagok megjelenéséhez vagy eltűnéséhez.

Általában megállapíthatjuk, hogy olyan tényezők, mint a földrajzi hely, a klimatikus viszonyok, a gombagyűjtés időpontja stb., nagymértékben befolyásolhatják a gombák szagát.

Néhány bűdös gomba

A világitógáz-szagú bűdös pereszke indolt és szkatolt tartalmaz. A világitógázszag az indoltól származik, és kimutatták azt is, hogy az indol eloszlása nem egyenletes a gombában, a legtöbb indol a lemezekben, míg a legkevésbé a tönkben található. A szkatol, ugyanúgy mint bizonyos virágok esetében (pl. dögvirágok), a rovarok odacsalogatásának funkcióját végzi. Az erdőben messziről is jól érezhető visszataszító szagú erdei sző-

möröcsög szaganyagai között a legfontosabbak a metilmerkaptán és a kén-hidrogén (Büdös pereszke), melyek nagy illékonyaságuk folytán kiválóan alkalmasak arra, hogy a rovarok figyelmét felhívják a gombára. A szag intenzitására jellemző, hogy a gomba jellegzetes szaga még $-20\text{ }^\circ\text{C}$ -ra lefagyasztva is észlelhető.

Egyes gombák jellegzetes halszaga a trimetil-amintól származik. Ennek ellenére például a barnulóhúsú galambgomba jó ehető gomba, mivel a trimetil-amin a főzés során elillan, és ennek következtében a halszag eltűnik.

Néhány kellemes illatú gomba

A körteszagú susulyka intenzív aromás illatú gomba, amit a gombairódalomban gyümölcs-, jázmin-, keltike-, illetve körteszaggal írnak le. (Érdekes megjegyezni, hogy néhány esetben a körteszagú susulyka szagtalan is lehet.) Az illatanyag a fahéjsav-metil-észter, amit a növényvilágban már régóta ismernek illóolajok és gyanták alkotórészeként. A gombavilágban ezt az észtert még a pikkelyes fagombában is kimutatták, más hasonló szerkezetű (Körteszagú susulyka) illatanyagokkal (ánizssav-metil-észter, p-metoxi-fahéjsav-metil-észter és p-kumársav-metil-észter) együtt.

Az illatos döggomba gyümölcsbontban illata a benne meglehetősen nagy mennyiségben (0,04% a friss gomba súlyára vonatkoztatva) kimutatható 1,3-dimetoxi-benzoltól származik. A gombák kellemes ánizsszaga (pl. ánizszagú tölcsérgomba) az ánizssav-metil-észtertől ered.

Néhány ehető gomba

Az ízletes vargánya jellegzetes szaga mind friss, mind szárított állapotban a gomba 1-oktén-3-on tartalmának tudható be.

A híres francia Perigord szarvasgomba szaganyagai között nyolc különféle alkoholt, dimetil-szulfidot, izoamil-amint, para- és meta-krezolt azonosítottak. A zárt edényben tárolt szarvasgomba kifejezett dimetil-szulfid szagot mutat, és 1 kg gombából kb. 8 mg dimetil-szulfid izolálható. Egyébként a Perigord szarvasgombával rokon, kevésbé értékes fehér szarvasgomba kivételével, amelynek visszataszító szaga a bisz-(metil-tio)-metántól származik, ez a vegyület idezi elő a szarvasgombák jellegzetes szagát.

A közkedvelt, de sajnos Magyarországon egyre ritkább, sárga rókagombában a legnagyobb koncentrációban az 1-oktén-3-ol található, azonban a jellegzetes sárgabarackhoz hasonlítható illatát a kis mennyiségben jelenlévő benzaldehidnek és fenil-acetaldehidnek tulajdonítják.

Néhány ehető gombafaj, például a mezei szegfűgomba keserűmandula-szagát a kis mennyiségben jelenlévő hidrogén-cianid(!) idezi elő. A friss mezei szegfűgombából

ból egyébként 13, míg a szárított gombából több mint 150 komponens sikerült izolálni, és azt is megállapították, hogy a friss gomba 1-oktén-3-ol tartalmának 85%-a elveszik a szárítás során.

A fűszergombáként használható fokhagymaszagú szegfűgombák jellegzetes szaganyagai olyan kéntartalmú vegyületek enzimikus folyamatok során keletkeznek.

A Kínában és Japánban nagyra értékelt shii-take gombából számos kéntartalmú vegyületet izoláltak, többek között a lentionin nevű ciklikus vegyületet (1,2,3,5,6-pentatiapan), amely a gomba jellegzetes szagát adja. Egyébként a friss gomba szaga meglehetősen gyenge, de szárítás és/vagy aprítás hatására fokozatosan kifejlik a jellegzetes kénes szag.

A matsu-take gomba nagyra értékelt csemege Japánban, és számos tradicionális étel kötelező alkotórésze. A gomba különleges, pikáns ízét az előzőekben már említett 1-oktén-3-ol tartalma mellett főként a fahéjsav-metil-észter idezi elő.

KISLEXIKON:

benzaldehyd: (benzol+aldehid) $\text{C}_6\text{H}_5\text{-CHO}$; szintelen, keserűmandulaszagú folyadék, a legegyszerűbb és legfontosabb aromás aldehid.

benzol: C_6H_6 ; jellegzetes szagú, szintelen, gyúlékony, illékony, vízzel nem keveredő folyékony szénhidrogén.

enzim: különféle biokémiai folyamatokat gyorsító, bonyolult összetételű, erjesztő hatású fehérje.

észter: savból és alkoholtól víz kilépésével keletkező jellegzetes illatú, semleges kémhatású vegyület.

fahéjsav: $\text{C}_6\text{H}_5\text{-CH=CH-COOH}$; szintelen, szerves oldószerekben jól oldódó, tükrisztályos vegyület.

glükózidok: szőlőcukor ($\text{C}_6\text{H}_{12}\text{O}_6$) alkohollal vagy fenolokkal képzett, a növényvilágban igen elterjedt vegyületei.

hidrogén-cianid: kéksav; szintelen, kábító, keserűmandula szagú, igen mérgező, folyékony vegyület.

indol: $\text{C}_8\text{H}_7\text{N}$; kétgyűrűs, heterociklusos, nagy hígításban virággillatú, egyébként kellemetlen szagú kristályos vegyület.

kén-hidrogén: H_2S ; szintelen, záptojásszagú, mérgező kénész.

krezol: $\text{CH}_3\text{-C}_6\text{H}_4\text{-OH}$; jellegzetes szagú, levegőn megbarnuló szintelen folyadék.

linolsav: $\text{C}_{17}\text{H}_{31}\text{COOH}$ zsírsav

merkaptán: trialkohol; R-SH általános képletű szerves vegyületek összefoglalóneve, olyan alkoholok gyűjtőneve, amelyekben az oxigénatomot kénatom helyettesíti. A kis szénatomszámú merkaptánok (pl.: metilmerkaptán; CH_3OH) kellemetlen szagú, mérgező gázok illetve folyadékok.

Dóczy Katalin (JUTA JAZZ)

10 ÉVES A WORLD WIDE WEB

A World Wide Web, WWW vagy Világot Átfogó Háló, Web. Nevezzük bármilyen néven, az Internet egyik szolgáltatása, a legismertebb mind közül. Sokaknak a WWW jelenti az Internetet, mert ez a legalapvetőbb és mindenki által ismert formája az internetnek. Egyaránt lehetőséget nyújt az információszerezésre és szolgáltatásra. A WWW-t úgy készítették, hogy minél intuitívabb legyen a használata, ez sikerének egyik titka. Lehetőségek kiaknázásához azonban, különösen az információszolgáltatás tekintetében, érdemes egy kicsit jobban megismerni működési mechanizmusát!

A WWW-t az európai fizikai kutatás fellegvárában, a CERN-ben (www.cern.ch) fejlesztette ki 1989-ben Tim Berners-Lee. Széles körű elterjedésében az NCSA-ban Nemzeti Szuperszámítógép Alkalmazási Központ, Illinoisi Egyetem, Egyesült Államok) létrehozott Mosaic böngésző (WWW kliens szoftver) játszott nagy szerepet. A Mosaic egyik alkotója, Marc Andreessen hamarosan magánéceget hozott létre ez lett a Netscape.

A hipertext nemlineáris szöveg (a lineáris szöveget, mint Lewis Carrolltól tudhatjuk, az elején kell elkezdeni és a végéig olvasni) utalásokkal, más szövegrészekre, vagy más szövegekre való hivatkozásokkal teli szöveg. Ebben semmi új nincs, a jegyzet, más szerzők művére való hivatkozás, a lexikon egyik szócikkében egy másikra való utalás mind hipertext-elem.

A WWW esetében a szövegben lehetnek képi illusztrációk, hanganyagok, filmeccskék, beágyazott programok, adatbázisok és számtalan dolog, amit egy oldal megtekintésekor nem is látunk meg. Ez látszólag nem sokban különbözik attól, amit az interaktív CD nyújt. A szöveg lehet építeni az olvasó által kitöltendő űrlapokat, ezek funkcionálhatnak kérdőívként, vagy bevihetünk olyan szavakat, melyekre kerestetni akarunk egy szöveges adatbázisban. Lehet a szöveg része egy kis programcska is (applet), melyet a WWW-olvasó szoftverünk lefuttat. De

mindettől még nem lenne hipertext: a legfontosabb szövegelem az utalás (link), egy grafikusán kiemelt szövegrész, vagy akár kép, melyet ha a kurzorral kiválasztunk (rákattintunk), egy másik szövegbe vagy szövegrészbe jutunk. Ez a másik szöveg lehet egy másik számítógépen is, bármelyik másik, WWW szolgáltatást nyújtó számítógépen, ami az Internethez kapcsolódik. Az utalásokat követve bejárhatjuk a Világot Átfogó Háló szálait.

A WWW hiperszövegek az olvasók számára nem látható utasításokat, jelölést (markup) tartalmaznak. Ezt a nyelvet, melyen a hipertext íródik, HTML-nek nevezik (HyperText Markup Language). A markup lényege a szöveg logikai alkotóelemeinek (pl. cím, szerző neve, fejezetcím, hivatkozás) kijelölése. A HTML nyelv megfelel a logikai kijelölőnyelveket leíró szabványnak, az SGML-nek (Standard Generalized Markup Language). A HTML a Web keletkezése óta egyre fejlődött, több változatot ért meg. Létezik HTML 1.0, 2.0, a legújabb a 3.0-ás. A WWW szolgáltató- és olvasóprogramok a HTTP (HyperText Transfer Protocol) előírása szerint cserélnek információt. A HTML-en és a HTTP-n kívül még egy további szabványra is szükség van a Web működéséhez: az Internet erőforrásainak szabványos megcímezhetőségére, amit az URL-ek (Uniform Resource Locator-ok) biztosítanak. A Web létrehozóinak eredeti szándéka szerint az URL-ek rejtve maradnak a felhasználók előtt: ki tudna megjegyezni egy ilyen címet: <http://www.poli.hu/~missura/cgi-bin/index.cgi?refnum=133022>? Az URL-eket a WWW-olvasóprogramok használják, a felhasználók a hivatkozásokat követve, saját, egyszer már bejárt útvonalukon visszamenve, vagy kedvenc oldalait tartalmazó listából válogatva juthatnak el egy adott dokumentumhoz.

Missura Máttyás (Intenzív osztály)

E szám szerkesztője és tördelőszerkesztője:

Főző Attila László

E szám munkatársai:

Veres Gábor, Dóczy Katalin, a SZMAR10,
Missura Máttyás, Fábán Péter

Szerkesztőség:

Közgazdasági Politechnikum
1096 Budapest, Vendel u. 3.

E-mail: polieszter@mail.poli.hu

Web: www.poli.hu

**Kellemes Karácsonyt és boldog
új esztendőt kívánunk a
PoliÉSZter minden kedves
olvasójának!**

Írásbeli felvételi vizsga rendőröknek

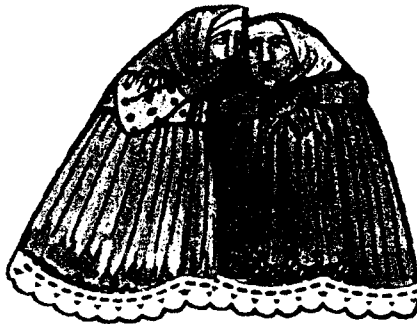
Beadási határidő: egy hónappal a kérelmvétel után!

1. Milyen nyelveket beszélnek Németországban?
2. Diskutálja a Sumér építészeti Piszicológiai hatását Kant korai elméleteire VAGY adja meg Petőfi Sándor keresztnévét.
3. Milyen vallású a pápa? (csak egyet jelöljön meg!)
 - (A) mormon
 - (B) katolikus
 - (C) hindu
 - (D) lengyel
 - (E) ateista
4. Fordítás: Hogyan fordítaná magyarra, ha egy külföldről a következő mondatot hallja: Taxi.
5. Mire kérné meg Wolfgang Amadeus Mozart-ot?
 - (A) faragjon egy szobrot
 - (B) szelje át az óceánt
 - (C) szerezzen jogosítványt
 - (D) szerezzen zenét
6. Milyen tantárgyhoz tartoznak a következő nevek: duna, Tisza, Nílus, Kis-Duna?
 - (A) Torna
 - (B) Ének
 - (C) Osztályfőnöki óra
 - (D) Földrajz
7. Folytassa a következő betű sorozatot. A B C ?
8. Melyik kémiai elem jele a H?
 - (A) Magyarország
 - (B) Oxigén
 - (C) Vas
 - (D) Hidrogén
9. El tudja magyarázni Relatívitéletét?
 - (A) Igen
 - (B) Nem
10. Jókai Mór hogy írta a nevét, J-vel vagy Ly-nal?
11. Négy magyar királyt Bélának hívtak, a legutóbbit Negyedik Bélának. Nevezze meg az első hármat!
12. Hogyan nevezik magyarország nyugati részét?
 - (A) tátra
 - (B) Fátra
 - (C) Mátra
 - (D) Dunántúl
13. Honnan esik az eső?
 - (A) köszönöm jól
 - (B) nyáron
 - (C) Németországból
 - (D) Fentről
14. Mire használják a ceruzát leggyakrabban?
15. Melyik ország himnusza kezdődik a következő versszakokkal: „Isten áld meg a magyart” ?
16. Dolgozza ki Bohm holografikus rendelméletét a szinkronicitás szemszögéből VAGY írja le a (saját) nevét NAGY BETŰKKEL!
17. Melyik magyar város ismert a hagymatermesztéséről?
 - (A) Visegrád
 - (B) Sopron
 - (C) Moszkva
 - (D) Makó
18. Matematika. Ha van három almája, akkor hány almája van?
19. Melyik útnak a rövidítése a „Ferenc krt.” kifejezés?
20. Melyik üzemanyagot töltené az autóba?
 - (A) széna
 - (B) szalma
 - (C) abrak
 - (D) benzín
21. Egy kilogramm kenyér hány gramm?
 - (A) 3,60
 - (B) 3,14
 - (C) 0
 - (D) 1000
22. Melyik minisztériumhoz tartozik a rendfenntartás?
 - (A) Nemzeti
 - (B) Szépművészeti
 - (C) Madách Kamara
 - (D) Belügy

Legalább egy kérdésre helyes választ kell adnia, hogy felvételt nyerjen!

Aranyköpések

- Az írásbeliséget megelőzte az analízis költészet.
- A mű zordon erejű nyelve...
- Az állam támogatta a színházi játszást.
- A dráma kezdete a felvonulás elején jelentéktelen.
- Az eleje olyan, mint egy bevezetés.
- A beszélő az első versszakban meghal.
- A véletlenek sorozata végettt lesz a „Nagy Bonyodalom”.
- Ebben a drámában nincsenek véletlenek, minden direkt történik.
- Általában a mű elején még magas hangrendű magánhangzókcal bizakodik, de a végére már inkább mély hangrendűekkel pesszimistává válik.
- A szakaszokat zárlatok zárják le.
- A dialektusokból is sokszor monológ lesz.
- Hamlet sok oldalú.
- Hamlet népkedvenc.
- Hamlet mindenkit csöbbe húz.
- Hamlet beszélget az anyjával.
- Laertes megszúrja Hamletet egy mérgezett tüvel.
- Júlia és Ophélia - mindketten fiatal csitrik.
- Júlia jobban bírja a gyűrődést Ophéliánál.
- Őn gyilkos lesz (Júlia).
- Júlia szembe száll a családjával.
- Lőrinc barát Júliának segít álmeghalnia.
- Júlia „mérget” vesz be, amit az atyától kapott, hogy pár napig a testi funkciói minimálisra csökkenjenek. Rómeó nem érti a taktikáról és valóban elhunytnek tekint a jövődöbéli hitvesét, ennek következtében mérget vesz be, majd Júlia felébred, és realizálja, hogy mi történt, és ő maga is önkézével vet véget életének, immáron ténylegesen.

- Ophélia birkatermészetű.
- Ophélia hirtelen döntésű.
- Ophélia beleőrül abba, hogy nem áll össze neki a kép.
- Hamlet bolondot csinál Ophéliából azzal, hogy Poloniust megöli, és Ophélia megőrül.
- Ifj. Fortinbras a nevető hatodik.
- Ifj. Fortinbras éli túl a művet.
- Katona József a nagy magyar dráma megtestesítője.
- A Bánk bánban a szereplők hamar felkapják a vizet - ez nem klasszicista vonás.

• Bánkot mindez visszavetette önmagába.

• A borozgató költő a csúfos véget ért szerelmének sebeit nyalogatja.

• Anna kitörhetne, ha feleségül menne a kéményseprűhöz.

• Patikárius Jancsi fekteti meg Annát.

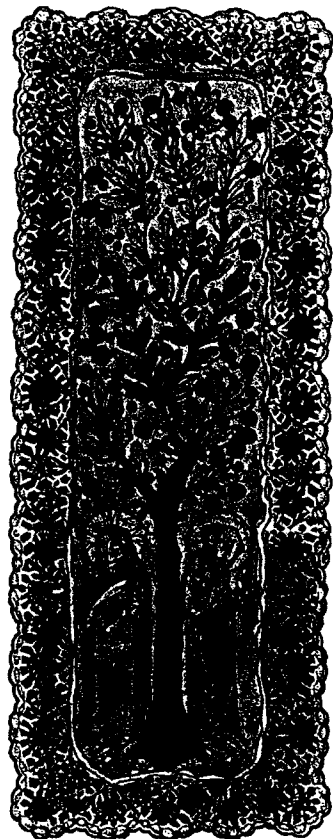
• A mű 1931-ben keletkezett, tehát Móricz Zsigmond élete

estéjén.

- Babits asszonyként szólal meg.
- Ez a bizonyos semmi kulcsfontosságú szerepet kapott Kosztolányi fejében.
- Kosztolányi ekkor már böven beteg volt.
- Az első két versszakban még élőként szembesülünk a halállal, majd a harmadikban már úgy, hogy koporsóban fekszünk.
- Az Anna-versek nagyon jól sikerültek, mert nagyok az elvárásai Annától.
- Eredményeket elérni az élet után nem lehet.
- Bízik benne, hogy jobb élet vár rá a halál után.
- Valaminek a négyzete a gyök alatt az nem egyenlő a gyökön kívül a semmin?

A tartalomból

Testkultúrahírek.....	2
Ügyeleti pontok.....	4
PoliNetikett.....	5
Cf.Hay áthúzott nullái.....	9
Bírósági határozatok.....	10
Cf.Hay ötödik dimenziója.....	12
Szigeti Márton köszönt.....	13
Magyar háziverseny.....	14
Arcátlan ZsUrnál: Bíró Ágota, Buru Marianna, Mike Szandra, Horváth Ádám, Bota Norbert, Krajcsovics Noémi, Oláh Regina, Timár Csaba, Ránki Dani írásai.....	17
Szalméti Zsombor versei.....	23
Név nélküli abszurd.....	23
Olvasmánylista.....	23
M-akták.....	24
Angol sikerek.....	28
Kosztolányi Dezső angyala.....	29
PoliÉSZter.....	32
Aranyköpések.....	39

Péter és a diófa

Mikor Péter Krisztus urunkkal utazott, a nagy melegben nagyon elfáradt.

- Hej, Uram, Teremtőm, ott egy szép nagy diófa, feküdjünk le az árnyékába, mert alig húzom már a lábam! - mondta Jézusnak.

- Bizony, dőljünk le egy kicsit, mert én is fáradt vagyok! - egyezett bele Jézus.

Ahogy ott hanyatt feküdtek, Péter felnézett a lombok közé. Látta, milyen hatalmas a diófa, mégis milyen kicsi a termése. Mellettük meg szép nagy tökök terpeszkedtek a szántó szélén.

- Uram, Teremtőm, nézd, micsoda gyönyörű fa, és milyen aprók a szemei! Inkább a tököt adtad volna rá, amikor a világot teremtetted!

Abban a pillanatban egy dió a Péter orrára esett.

- Mégiscsak jól tetted, Uram, Teremtőm, hogy ilyen kis szemet tettél rá, mert ha a tök esett volna az orromra, a fejem is szétment volna.

A mostani **PoliNet**-képek Sinkó Veronika rajzai az Angyalbarányok című magyar legendameséket tartalmazó könyvből. A fenti történet is abból való. Bágyi Lacitól vettem Karácsonyra.

A Közgazdasági Politechnikum lapja

Felelős kiadó: Puskás Aurél

Felelős és tördelő szerkesztő: Jakab Judit

Postacím: 1096 Budapest, Vendel utca 3.

e-mail: jjudit@mail.poli.hu, Internet: <http://www.poli.hu>

Hálózat: P:poligraf

Készül a Közgazdasági Politechnikum sokszorosító műhelyében